

№ 102 (20615) 2014-рэ илъэс МЭФЭКУ МЭКЪУОГЪУМ и 5

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Дин Іофыгъохэм атегущыІагъэх

Адыгэ Республикэм и ЛІышьхьэу ТхьакІущынэ Асльан Адыгеим ыкІи Пшызэ шьольыр ащыпсэурэ быслымэнхэм ямуфтиеу Кьэрдэнэ Аскэрбый тыгьуасэ Іофшіэгьу зэіукіэгьу дыриlагъ. Диным, лъэпкъ зэгурыlоныгъэр гъэпытэгъэным, нэмык Іофыгъохэми ахэр атегущы агъэх.

лъымэнхэм яІо зэхэлъэу, бырсыр азыфагу къимытаджэу, нэмыкі дин зылэжьыхэрэм шъхьэк афаш зэрэпсэухэрэм зэригьэразэрэр АР-м и Ліышъхьэ къыіуагъ. Ащкіэ А. Къэрданэм ипшъэрылъхэр щытхъу хэлъэу зэригьэцакІэрэм къыкІигъэтхъыгъ.

Непэ республикэм лъэпкъ ыкІи дин зэгурыІоныгъэ зэрилъыр зэкІэмэ анахь шъхьаІ. Ащ дакІоу быслъымэнхэм, анахьэу ныбжьыкІэхэм, шэн дэйхэр къахэмыфэнхэм, цІыфыгъэм, дэхагъэм афэгъэсэгъэнхэм тынаІэ тедгъэтын фае. Сыд фэдэрэ дини мыхэм тафепіу, якъэіуакіэкіэ ахэр

Республикэм щыпсэурэ быс- зэтекІыхэми, пшъэрылъэу яІэр зы — цІыф лъэпкъхэм азыфагу илъ зэгурыІоныгъэр, зыкІыныгъэр гъэпытэгъэныр ары. Джащ фэдэу адыгэ хабзэм къыдилъытэрэ шапхъэхэри дгъэцэкІэнхэ зэрэфаери зыщыдгъэгъупшэ хъущтэп. ЦІыфым зызэрифапэрэм, зэрэгущыІэрэм епхыгъэп тхьэшІошъхъуныгъэу иІэр. ИзекІуакІ, цІыфхэм зэрафыщытыр ары а зэкІэри къэзыушыхьатырэр, — къыІуагъ ТхьакІущынэ Аслъан.

Республикэм илъ зэгурыІоныгъэр гъэпытэгъэным, яІофшІэн зэрагьэпсырэм цІыфхэр щыгьэгьозэгьэнхэм зэрэпылъхэр къы-Іуагь нэужым гущыІэ зыштэгьэ Къэрдэнэ Аскэрбый. Анахь Іо-

фыгьо шъхьаюну зэшіуахын фа- Ліышъхьэ къырихьыліагьэхэм ехэр, гухэлъэу яІэхэр къыІотагъэх.

— Ефэндхэм, Іимамхэм гьэсэныгъэ тэрэз яІэным, быслъымэным зызэрифэпэн фэе мехостифов мехевы уесхивш сагъэгумэкІы. АщкІэ зэгурыІоныгъэ шъуазыфагу илъа? къыкІэупчІагъ ТхьакІущынэ

Къэрдэнэ Аскэрбый мыщ дэжьым къызэриГуагъэмкІэ, республикэм щыпсэурэ быслъымэнхэм я ДиндэлэжьапІэ бэмышІэу унэ къыратыжьыгь. Ащ гъэцэкІэжьынхэр зыщыкІорэ нэужым, ефэндхэм, Іимамхэм ислъам диным фэгъэхьыгъэ шІэныгьэхэр зыщарагьэгьотыщтхэ егъэджэнхэр афызэхащэщтых. Джащ фэдэу мазэу тызыхэтым ДиндэлэжьапІэм игъэцэкІэкІо комитет зэхэсыгьо иІэщтэу агъэнафэ, республикэм ипащэ къыІэтыгьэ упчІэхэм язэхэфын ащ анаІэ щытырагъэтыщтэу муфтиим къыІуагъ.

Къэрдэнэ Аскэрбый зыгъэгумэкІырэ Іофыгъоу АР-м и ащыщ гупчэ мэщытым къекІолІэрэ быслъымэнхэм япчъагъэ бэдэдэ зэрэхъугъэм (анахьэу бэрэскэшхо нэмазым) къыхэкіыкіэ, тхьэлъэіупіэ чіыпіэу яіэхэр афимыкъужьыхэ зэрэхъугъэр. ХэкІыпІэу къагъотыгъэу къыІуагъэр мэщытым джыри псэуалъэ къыпашІыхьаныр ары.

КъыпашІыхьащтыр мэщытым иархитектурнэ теплъэ, нэмык! шапхъэхэм адиштэн зэрэфаер АР-м и Ліышъхьэ къыіуагъ. Мы Іофыгъор къызэрыкіоу зэрэщымытыр къыдалъытэзэ, ар зэхэфыгъэ хъунымкІэ амалэу щыІэхэм мыгузажъохэу ягупшысэнхэр нахь тэрэзэу ылъы-

- ТиныбжьыкІэхэр гъогу занкіэм темыкіынхэр, зэгуры-Іоныгъэр ыкІи мамырныгъэр дгъэпытэныр ары анахь мэхьанэшхо зиІэу слъытэрэр, ащкіэ зэкіэми ткіуачіэ зэхэлъэу Іоф зэдэтшІэн фае, къыІуагъ кІэухым ТхьакІущынэ Аслъан.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Рейтинг лъагэ зиІэхэм ахэт

-фоІк мехешапк механатофшІэн шІуагъэу къытырэмкІэ ящэнэрэ рейтингэу граждан обществэм хэхъоныгъэ егъэшІыгъэнымкІэ Фондым зэхигъэуцуагъэм пащэхэм аубытыгъэ чіыпіакіэхэр къыщынэфагъэх. Фондым ианалитикхэм къызэратыгьэмкіэ, Адыгеим и Ліышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан зирейтинг лъэгэ шъолъырхэм япащэхэм якуп къыхэнэжьыгь. Ащ балл 67-рэ фатыгъ, я 46-рэ чІыпІэр ыубытыгь. Джащ фэдиз балл афагъэуцугъ Ростов хэкум игубернаторэу Василий Голубевымрэ Ивановскэ хэкум игубернаторэу Павел Коньковымрэ.

Мы рейтингым щатекІуагъэр Ямалэ-Ненецкэ автоном округым игубернаторэу Дмитрий Кобылкиныр ары, ащ балл 98-рэ фагъэуцугъ. Ащ ыуж къекІых Калужскэ хэкум игубернаторэу Анатолий Артамоновымрэ Татарстан ипащэу Рустам Миннихановымрэ (балл 95-рэ зырыз ахэм къахьыгъ).

Хэгъэгум ишъолъырхэм япащэхэм яюфшіэн уасэ фашіы зэхъум шъолъырым июфхэм язытет, ащ цІыфэу щыпсэухэрэм яеплъыкІэхэр къыдалъытагъэх. Рейтингым лъапсэ фэхъугъэх цІыфхэм федэу къа Іэк Іахьэрэмрэ хъарджэу ашІыхэрэмрэ зэрэзэтекІырэр, экономикэм изытет ыкІи ащ зэхъокІыныгъэ зэрэфэхъурэр, ещаль местафенест диашэ иІофшІэн фэгъэхьыгъэу къэбар жъугъэм иамалхэм къэбарэу къатыгъэхэр зыфэдэр.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ ипресс-къулыкъу

офхэр нахьыш хъугъэхэми...

Ахъщэ къолъхьаным пэшlуекlогъэнымкlэ Советру АР-м и Лышъхьр држь щызэхащагьэм тыгьуасэ зэхэсыгьо иlагь. Ащ тхьамэтагьор щызэрихьагь

АР-м и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Асльан.

Къэралыгьо хэбээ къулыкъу- хъугьэхэр мы зэхэсыгьом щыкІыгъэ 2013-рэ илъэсым ыкІи зэшІуахыгъэхэм кІзухэу афэ- Василий Пословскэм, хэгъэ-

хэм ахъщэ къолъхьаным пэ- зэфахьысыжьыгъэх, тапэкІэ шІуекІорэ Іофтхьабзэу блэ- нахьыбэу анаІэ зытырагъэтын фэе лъэныкъохэр щагъэнэфатызыхэтым пыкІыгъэ уахътэм гъэх. АР-м ипрокурор шъхьаlэу

гу кіоці Іофхэмкіэ министрэм иІэнатІэ зыгъэцакІэгоу БрэнтІэ Мурадинэ, Советым исекретарэу Юрий Дрониным докладхэр къашІыгъэх. Прокуратурэм ыкіи хэгьэгу кіоці Іофхэмкіэ Министерствэм къычаагъэщыгьэхэм, зэхэфыгьэ хъугьэхэм, мылъкушхохэм япхыгьэхэу нахьыбэу зигугъу ашІыгъэ бзэ--нифехеск мехни еслеІшежд кІотыгьэу къащагьэгьозагьэх. АР-м ипрокурор шъхьа в къызэриІуагъэмкІэ, 2013-рэ илъэсым ахъщэ къолъхьаным епхыгъэу бзэджэшІэгъэ 2124-рэ

421-мэ дисциплинарнэ, 73-мэ административнэ пшъэдэк ыжь арагъэхьыгъ, уголовнэ Іоф 69-рэ къызэІуахыгъ. НахьыпэкІэ къычІагъэщыгъэгъэ Іофхэм язэхэфын зэрэкІуагъэми, хьыкумхэм рахъухьагъэхэми ар къатегущы агъ. Ахэм ащы щэ у игугъу къышІыгъ Мыекъопэ технологическэ университетым фэкІогъэ бюджет ахъщэр зищыкІагьэм пэІуамыгьахьэу, ащ ибухгалтер шъхьа э ежь зэрэфаеу зэригьэфедагьэм фэшІ къызэјуахыгъэгъэ уголовнэ Іофым. Ащ изэхэфын зэрэкІуагъэм, кІэухэу фэхъугъэм ар игъэкІотыгъэу къатегущыІагъ, тхылъ гъэнэфагъэхэмкІэ пстэ-

зэрахьагъэу къыч агъэщыгъ, ури къыушыхьатыжыыгъ. Джащ фэдэу къуалъхьэ аштагъэу г гогъу 45-рэ, атыгъэу гъогогъу 39-рэ хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ Министерствэм ыгъэунэфыгъ. ХэбзэухъумэкІо къулыкъухэм япащэу къэгущы агъэхэм мы лъэныкъомкІэ бзэджэшІагъэу къычагъэшырэм ипчъагъэ нахь макІэ зэрэхъугъэм, нахь пхъашэу ахэм зэралъыплъэхэрэм ишІуагьэ къызэрэкІуагьэм къыкІагъэтхъыгъ. Арэу щытми, цІыфхэр мыхэм афэдэ бзэ--джэшІагьэ рихьылІэхэмэ хэбзэухьумэкІо къулыкъухэм макъэ зэрарамыгъэlурэр пэрыохъу лъэшэу къафэхъухэрэм зэращыщыр къаlуагъ.

(Икlэух я 2-рэ. н. ит).

Іофхэр нахьышІу хъугъэхэми...

Нэужым игъэкІотыгъэу зытегущы агъэхэм ащы щых ахъщэ къолъхьаным пэшlуекlогъэным фэгъэпсыгъэ Іофтхьабзэхэм къадыхэлъытагъэу лъэныкъо едеажел ејумехфвахашефев Гупчэу къызэlуахыгъэм иlофшlэн нахь зызэриушъомбгъущтыр, щыкІагъэу джыри ащ иІэхэм дысья формация допроводний допроводний допровод допров допровод допров допровод допровод допровод допровод допров допровод допров допр

къуаджэм хэхъоныгъэ егъэшІыгъэным фэгъэпсыгъэ программэм игъэцэкІэн пэІухьащт бюджет ахъщэу атІупщырэр гъэфедагъэ зэрэхъурэр, нэмыкІхэр. Премьер-министрэм иеплъыкІэхэр къыриІотыкІыхэзэ, районхэм ыкІи къалэхэм Гупчэм икъутамэу къащызэІуахыгъэхэм цІыфхэр нахьыбэу зэрякіоліэщтхэм анаіэ тырагъэ-

тынэу муниципальнэ образованиехэм япащэхэм къафигъэпытагъ. Джащ фэдэу къуаджэм зегьэушъомбгьугьэным фэгьэхьыгьэ программэм къыдыхэлъытагъэу унэгъо ныбжьыкІэхэм псэупІэхэр ягъэгъотыгъэнхэм пэјухьащт субсидиеу афатІупщырэр зыпэІухьэрэми лъыплъэжьынхэу къариlуагъ.

Ащ лъыпыдзагъэу псэупІэ-

коммунальнэ хъызмэтым, псэолъэшІыным, чІыгухэм ягъэфедэн, бюджет ахъщэм игъэзекІон алъэныкъокІэ ахъщэ къолъхьаным зимыушъомбгъуным пае муниципальнэ образованиехэм ащызэшІуахыхэрэм атегущы-Іагьэх. Мы лъэныкъомкІэ Іофэу ашІэрэм къыщагъэгъозагъэх Теуцожь ыкІи Джэджэ районхэм, Мыекъуапэ яадминистрациехэм япашэхэм.

АР-м и ЛІышъхьэ пстэури

къызэфихьысыжьызэ, ахъщэ къолъхьаным епхыгъэ бзэджэшагьэхэм якъычІэгьэщын фэгъэзэгъэ къулыкъу пстэуми яІофшІэн джыри нахь агъэлъэшынэу, нахь шъхьэихыгъэу цІыфхэм алъагъэІэсынэу къаријуагъ, муниципальнэ образование, къулыкъу ыкІи ведомствэ пэпчъ унэшъо гъэнэфагъэхэр къыфишІыгъэх.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сэнаущыгъэ зыхэлъхэр рагъэблагъэх

Урысыем ишъолъырхэм къарыкіырэ ныбжьыкіэхэр зыщызэрэугьоихэрэ форумэу «Селигер» зыфиlорэм иlофшlэн мазэкІэ ригъэжьэщт. Политикэм, гъэсэныгъэм, псэупІэ-коммунальнэ хъызмэтым ыкІи нэмыкІ лъэныкъохэм мыщ щатегущыІэщтых. НыбжьыкІэхэмкІэ федеральнэ агентствэр ары Іофтхьабзэм кІэщакІо фэхъугъэр.

КІэлэцІыкІухэм ыкІи ныбжьыкІэхэм япіункІэ къэралыгьо политикэм и ГъэІорышІапІэу АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ хэтыр ары форумым епхыгъэ Іофыгъохэр тиреспубликэкІэ зезыгъакІохэрэр.

«Селигер-2014» зыфиІорэ Іофтхьабзэм сэнаущыгъэ зыхэлъ ныбжьыкІэхэр хэлэжьэщтых, Іофшіагь у ахэм яі эхэр къыщагъэлъэгъощтых. Джащ фэдэу нэмык шъолъырхэм къарыкІыгьэ ныбжьыкІэхэм нэІуасэ афэхъуштых, яеплъыкІэхэмкІэ, опытэу аlэкlэлъымкlэ зэдэгощэщтых, общественнэ ыкІи къэралыгъо ІэпыІэгъу ахэм яІэ хъущт. Форумым къыдыхэлъытагъэу ныбжьыкІэхэр зэлъаше политикхэм, орэды оруды орэды орэды оруды ору сатыушІхэм, журналистхэм аlукІэщтых, гущыІэгьу афэхъущтых. Мыгьэ Іофтхьабзэр бэдзэогьум и 13-м къыщегъэжьагъэу шышъхьэІум и 10-м нэс кІощт. ЧІыпІзу къаратыгъэм диштзу, Ады-

геим щыщ нэбгырэ 50 фэдиз ащ хэлэжьэн алъэкІыщт. ЗэкІэмкІи нэбгырэ мин 20-м ехъу ащ къекІолІэщт. Урысыем ичІыпІэ зэфэшъхьафхэм ащыщ ныбжьыкІэхэм анэмыкІэу, ІэкІыб къэралхэм къарыкІыщт лІыкІохэми яжэх.

Илъэс 18-м къыщегъэжьагъэу 30-м нэс зыныбжьхэр ары форумым екІолІэнхэу амал зи за дележения пае пшІэн фаехэр сайтэу www. forumseliger.ru зыфиюрэм итых.

Республикэм щыщ ныбжьыкІэхэу «Селигерым» хэлажьэ зышюигъохэу проект гъэшіэгьонхэр зиізже кізлеціыкіухэм ыкІи ныбжьыкІэхэм япіункіэ къэралыгъо политикэм и Гъэ-ІорышІапІэу Адыгэ Республикэм шІэныгьэмрэ гьэсэныгьэмрэкІэ и Министерствэ хэтыр ІэпыІэгъу афэхъу.

ПІАТІЫКЪО Анет.

Мэкъэгъэlу

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъу иІэнатІэкІэ кадрэ резерв Адыгеим хэдзынхэмкІэ и Гупчэ комиссие и Аппарат щызэхэщэгъэным тегъэпсыхьэгъэ зэнэкъокъу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкІэ и Гупчэ комиссие зэхещэ.

Зэнэкъокъум хэлэжьэнхэмкіэ шапхъэу щыіэхэр, ащкіэ ищыкІэгъэ документхэр Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкІэ и Гупчэ комиссие иофициальнэ сайтэу www.adygei.izbirkom.ru зыфиюорэм рагьотэщтых.

2014-рэ ильэсым бэдзэогьум и 10-м зэнэкьокъур зэхащэнэу рахъухьэ.

Мэкъэгъэlур гъэзетэу «Адыгэ макъэм» къызыщыхаутырэ нэуж зэнэкъокъум хэлэжьэнхэм пае мэфэ 30-м къыкlоцІ Іофшіэгъу мафэхэм сыхьатыр 9.00-м къыщегъэжьагъэу сыхьатыр 4.00-м нэс документхэр мыщ фэдэ чІыпІэм рахьылІэх: къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 199, Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие, я 5-рэ къат, я 502-рэ каб. Шъузэрэгьозэщт телефонхэр: 52-30-35; 52-49-25.

Исурэтхэм бэмэ уарагъэгупшысэ

бумагой взял», «Зеркало ЦІыфым щыІэныгьэм чІыпІэу щиубытыщтым, ыгукІэ къыхи-

джэгукІэ зэфэшъхьафхэр зыфигъэфедэзэ зыкІэхъопсырэ Іофым пэблагъэ мэхъу. Зигугъу къэтшІыщт пшъэшъэ ныбжьыкІэр ицІыкІугьом щегьэжьагьэу сурэтшІыныр икІасэу къэтэджыгъ. Непэ ар еджапІэм иапшъэрэ класс ис, ау исабыигьом зыфэщэгьэгьэ Іофыр

ІуигъэкІотыгъэп, ишІэныгъэхэм

хышт лъэныкъом ицІыкІугьом

щегъэжьагъэу нахь дехьыхы,

зэрахигъэхъощтым пылъ. Джэнчэтэ Джэнэт 2005-рэ илъэсым апэрэ лъэбэкъухэр еджапіэм щишіыгьэх. Пшъэшъэжъыем еджэныр икіэсагъ ыкіи псынкІэ къыщыхъущтыгъ, ау сурэтшІыным нахь дихьыхыщтыгь. ЕджапІэм зыгьэпсэфыгьо уахътэ къызэрэщыфыхафэу къэлэмымрэ тхьапэмрэ ыштэштыгьэ. - СицІыкІугъом щегъэжьа-

гъэу сурэтшІыным сыфэщагъ, — къејуатэ Джэнчэтэ Джэнэт. — Сызэрыджэгущтыгьэ нысхъапхэм джэнэ цІыкІухэр афэсшіыщтыгъ, етіанэ тыкъэзыуцухьэрэ дунаим идэхагъэ сэ зэрэзэкъащызгъэлъагъощтыгъ.

Джэнэт Мыекъуапэ дэт лицееу N 8-м ия 9-рэ класс щеджэ. Пшъэшъэ ныбжьыкІэр сурэтшІынымкІэ зэнэкъокъубэмэ ахэлэжьагь ыкІи хагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къыфагъэшъошагъэх. Къэлэ ыкІи республикэ зэнэкъокъухэм, нэмыкІхэми апэрэ чІыпІэр къащыдихыгъ. Ахэм ащыщых «Я карандаш с

природы», «Моя Адыгея» зыфијорэ зэнэкъокъухэр.

 СурэтшІынымкІэ кІэлэфэраз, — къејуатэ Джэнэт. — Ащ къысигъэлъэгъугъэмрэ

къысфијотагъэмрэ яшјуагъэкіэ сурэтшІыным нахь сыхэгьозагь. Къэлэмыр тэрэзэу зэрэбгъэфедэщтым, зэмышъогъухэр дахэу зэрэзэдебгъэштэн плъэкІыщт шІыкІэхэм ащ сафегъасэ.

Джэнэт анахьэу лъэпкъ шъуашэхэр ары дэзыхыхырэр. хасшіэрэр сисурэтхэм Ахэр сурэт ышіынхэр икіас. ДакІэ зэригъэшІэни сае ыдыныр пшъэшъэ ныбжьыкІэм гухэлъ шъхьаlэу иlэмэ ащыщ.

Сурэтэу Джэнэт ышІырэмэ философскэ гупшысэ зэрахэлъыр олъэгъу. Зыгорэм тыришІыкІыгъэ закъоу щымытхэу, щыІэныгъэм гупшысэу ригъэшІыгьэр ахилъхьэзэ исурэтхэр ешіых. Ціыфхэм язэфыщытыкІэхэр, гумэкІыгъоу зыхэтхэр, ежь иеплъыкіэкіэ, ахэм хэкіыпіэу яіэхэр исурэтхэм къащегъэлъагъох

Джэнэт ыгукІэ зыфэщэгъэ сурэтшІыным гухахъо хигъуатэу, зэлъашІэрэ цІыфхэм ясатырэ пытэу хэуцонэу тыфэегъаджэу сиlэм лъэшэу сы- лъаlo. Тхьэм ыгу риубытэгъэ гухэлъхэр къыдегъэхъух.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.

Прокуратурэм **КЪЫХИГЪЭЩЫГЪЭ** хэукъоныгъэхэр

Мыекъопэ районым ипрокуратурэ муниципальнэ образованиехэм пэщэ ІэнатІэхэр ащызыІыгьхэм япхыгьэу Урысые Федерацием и Кодекс ия 13.27-рэ статья ия 2-рэ Іахь къыдилъытэрэ административнэ хэбзэукъоныгъэхэм ялъытыгъэу Іофи 6 къыІэтыгъ. Нахьыбэрэмкіэ хэукъоныгъэхэр зэпхыгъэхэр къэралыгъо къулыкъу--ыажеішы сыпы едмех ным икъулыкъухэмрэ яІофшІэн фэгъэхьыгъэ къэбарыр Интернетым зэрэрамыгъахьэрэр ары.

УплъэкІуным нафэ къызэришІыгъэмкІэ, муниципальнэ образованиехэм ясайтхэм къарыхьэхэрэп муниципальнэ уплъэкІуныр зэрэзэхэщагьэмрэ ар гъэцэкІагъэ зэрэхъурэмрэ.

ГущыІэм пае, Федеральнэ законэу N 8-р зытетэу «Къэралыгьо къулыкъухэмрэ чІыпІэ зыгъэ Іорыш Іэжьыным икъулыкъуестысахестеф неішфоів едмех къэбарым цІыфхэр щыгъэгъозэгъэнхэр» зыфиloy 2009-рэ илъэсым мэзаем и 9-м, Федеральнэ законэу N 294-р зытетэу «Къэралыгъо уплъэкlунымрэ муниципальнэ уплъэкіунымрэ зэхащэхэ зыхъукіэ Іофшіапіэхэмрэ унэе предпринимательхэмрэ яфитыныгъэхэр къызэраухъумэхэрэр» зыфиloy 2008-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 26-м къыдэкІыгьэхэр укъуагьэ хъугъэх. Муниципальнэ уплъэкІуным ехьылІэгьэ зэфэхьысыжьэу илъэс къэс ашІын фаемрэ 2013-рэ илъэсым ащ фэдэ уплъэкІуным шІуагьэу къытыгьэмрэ къоджэ псэупІэхэм ясайтхэм къарагъэхьагъэхэп.

ЗэгъэшІужь хьыкумышІхэм унашъоу ашІыгьэхэмкІэ муниципальнэ образовании 3-мэ ІзнатІзхэр ашызыІыгьхэр агьэмысагъэх ыкІи административнэ тазыр фэдэу сомэ мин щырыщ атыралъхьагь, джыри ахэм япхыгъэ Іофи 3-мэ ахэплъэх.

Мыекъопэ районым ипрокурорэу, юстициемкІэ советник шъхьаюу А. С. ЗАРЕЦКИЙ

Администрациехэм афагъэпытагъ

Бюджетым епхыгьэ хэбзэгьэуцугьэу щыІэр зэрагьэцакІэрэр Мыекъопэ районым ипрокуратурэ ыуплъэкІугъ.

Хэбзэгьэуцугьэм тегьэпсыхьагьэу чіыпіэ бюджетым ипроект, ар зэраухэсыгъэмкІэ унашъор, бюджетым игъэцэкІэн зэрэкІуагьэм фэгьэхьыгьэ илъэс зэфэхьысыжьыр, джащ фэдэу муниципальнэ учреждениехэм чиже ечрания мехерынаров рэм, ахъщэу ахэм апэlухьэрэм япхыгъэ къэбарыр къыхаутызэ ашІын фае.

Av vплъэкlvным нафэ къызэришІыгъэмкІэ, мы районым икъоджэ псэупІитІумэ яадминистрациехэм хэбзэгъэуцугъэм къыдилъытэрэ шапхъэхэр аукъох, ащ дакіоу а чіыпіэхэм ащыпсэухэрэр къэбар тэрэзым нэІуасэ фэхъунхэ алъэкІырэп.

Мыекъопэ район хыыкумым афигьэхьыгьэ тхыльымкІэ ахэм пшъэрылъ афешІы ыпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ къэбархэм цІыфхэр тэрэзэу ащагьэгьозэнхэу.

Хьыкумым иунашъо игъэцэкІэн зэрэкІорэм районым ипрокуратурэ лъыплъэшт.

Мыекъопэ районым ипрокурор и Іэпы Іэгьоу Т. В. ГОРОБЕНКО

ЩыкІагъэхэр

дагъэзыжьхэмэ...

Къэралыгъо ыкІи муниципальнэ фэІо-фашІэхэм ягъэцэкІэн цІыфхэмкІэ нахь Іэрыфэгъу шІыгъэным фэгьэпсыгьэ федеральнэ программэм къыдыхэльытагьэу субъект пэпчъ ахэр льэныкьо зэфэшьхьафхэмкІэ зыщагьэцакІэхэрэ гупчэхэр (МФЦ) кънщызэlуахыгъэх. ЦІнфым къулыкъу зэфэшъхьафыбэ къызэльимык ухьэу, чэзыухэм ахэмытэу, зы чІыпІэм ищыкІэгьэ тхыльыр къыщы в фэюфаш в фагъэцэк в ныр ары ащ къикІырэр.

пэ ащ фэдэ Гупчэ зыдэтыр, мыщ епхыгъэ къутамэхэри бэу республикэм икъалэхэмрэ ирайонхэмрэ къащызэІуахыгъэх. ахы дехфов мехфыр мехА къагъэпсынкІэн фае зэрэхъурэмкіэ. Аущтэу ащ ишіуагьэ къэкІуагъа, Гупчэм исистемэ къызэрэдилъытэрэм тетэу фэloфашІэхэр щагъэцакІэха? ЦІыфхэм яІоф нахь къызэригьэпсынкІэщтыр къыдальытэзэ, лъэхъаным диштэу лъэныкъо пстэумкІи ар зэтырагьэпсыхьагь. Лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкІэ Гупчэм ипащэхэм къызэраІорэмкІэ, къэралыгъо ыкІи муниципальнэ фэіо-фашізу щагъэцакіэрэр 100-м нагъэсыгъ, къулыкъу ыкІи

Илъэситф хъущт Мыекъуа- ведомствэ зэфэшъхьафыбэм зэзэгъыныгъэхэр адашІыгъэхэу адэлажьэх, компьютерхэмкІи, нэмыкі техникэ дэгъукіи зэтегъэпсыхьагъэх, яІофшІэн хэушъхьафыкІыгъэу фагъэсэгъэ специалист дэгъухэм Іоф щашІэ. Зэрэхъурэмкіэ, нэмыкі къулыкъухэм ціыфэу яуаліэрэм, чэзыоу ачІэтым къыщыкІэн, Гупчэм нахьыбэу екІолІэн фае. ГухэкІми, непэ Іофхэр ащ тетхэп, Гупчэр нахьыбэрэмкІэ нэкІы, тыдэкІи чэзыухэр зэрачІэтых. Сыда ар къызыхэкІы-

> Мы упчІэм иджэуап зэдгъэшІэным фэшІ Гупчэм джырэблагъэ тызеблагъэм, цІыфэу къекІолІагьэхэр ары гущыІэгъу

тызыфэхъугъэхэр. Тэ тызэкІом нэбгырэ зыбгъупшІ нахьыбэ чІэсыгьэп, нэужыми къычІэхьагъэр макІэ. Мы мафэм тызы-

дэгущыІагьэхэми, нэмыкІэу мы къулыкъум еоліагьэу иеплъыкіэ къызэдгъэ Іуагъэхэми зэфэхьысыжь гьэнэфагьэхэр уагьэшіых. ЦІыфхэр ащ фэдэ гъэпсыкІэм зэремысагъэхэр, зы чІыпІэм тхылъхэр щагъэпсынхэ алъэкІыныр ашІошъ зэрэмыхъурэр нафэ къэхъугъ. Джыри мы Гупчэм июфшіэн щыкіагъэу иіэхэм

ау Гупчэм ащ фэдэ амал къыщатырэп. ЗэкІэ тхылъэу ищыкІагъэр зэхэуугъуаеу епхьылІэмэ, къыпфагъэпсыщт. Ащыгъум, тхылъхэр занкІэу уищыкІэгьэ къулыкъум епхьылІэхэмэ хъугъэба?! Ар апэ къыхагъэщыгъэхэм ащыщ. Гупчэм уахътэу щагъэкІодырэри нахьыбэуи alo. Хэта ащ зимысагъэ хэлъ-

-ысу нөрмение мехфыр

хагъахъо. Ащ зы нэбгырэ го-

рэм илажьэ хэлъэу пон плъэ-

кІыщтэп. Ежь системэр зэрэщытэу джыри икъу фэдизэу

зэтемыгъэуцуагъэу къыпщэхъу.

къызэпимыкІухьэу, тхылъхэр ежь-ежьырэу ымыугьойхэу лъэ-

ныкъо зэфэшъхьафхэм ателъы-

тэгъэ Гупчэм екlуалlэмэ, ищы-

кІэгьэ фэю-фашІэр ыгьотыщтэу

ары пстэуми къызэрагурыІорэр.

ЦІыфым къулыкъу пчъагъэ

ыр? Шапхъэхэр ащ фэдэха, хьауми Гупчэм иІофшІэн тэрэзэу зэхишэрэба?

Тхылъэу ыгъэхьазырын фаехэр икъоу ыкІи тэрэзэу къызэрэрамыІуагъэм къыхэкІыкІэ, мызэу, мытюу къэкюн фаеу зэрэхъугъэм ымыгъэрэзагъэхэми тарихьылІагь. Къэралыгьо ыкІи муниципальнэ фэlo-фашlэу агъэцэкІэн алъэкІыщтэу цІыфхэр зыщагьэгьозагьэхэм ащыщыбэхэри къамытыхэу къычІэкІыгъ. ГущыІэм пае, сабыеу къэхъугъэм епхыгъэ сыд фэдэрэ тхылъи мыщ щыбгъэпсын плъэкІыщтэу ары къызэрэщытаІуагъэр. ЦІыфэу рихьылІагъэхэм ар къаушыхьатыгьэп. ЯтІонэрэ сабый къызыфэхъугъэ бзылъфыгъэр ны мылъкум пае сертификатым епхыгъэ тхылъхэр щигъэпсынхэу къызекІуалІэм, ащ фэдэ амал ямыІэу къыра-Іуагъ, сабыим пае СНИЛС-ри къыщыфашІыгъэп...

Гупчэм и юфш эн зыпари ымыгъэрэзагъэу, щыкІэгъэ закізу тіорэп, ау ціыфхэр макізу зык leyал lэхэрэм ушъхьагъоу фэхъурэр къэпІон зыхъукІэ, мыхэм афэдэ щык агъэу узэрихьылІэхэрэр къыхэбгъэщинхэ фаеуи мэхъу. Ахэр дамыгъэзыжьыхэмэ, яуалІэрэр нахьыбэ хъущтэп. Мы системэр шапхъэхэм атетэу гъэпсыгъэным, пшъэрылъэу иІэхэр гъэцэкІэгъэнхэм зэкІэ къулыкъу ыкІи ведомствэ пстэури хэлэжьэн

ХЪУТ Нэфсэт.

<u> ಆರ್ಥಿ ಚಿಕ್ಕಾ ಕಾರ್</u> Трэхъо Рэмэзанэ къызыхъугъэр илъэси 100 мэхъу сае сае сае сае сае

ры хъурэмэ къарэмыгъэзэжь» зыфиюхэрэм яягьэ къеквыгь. Нэбгырэ минитф фэдиз хъоу къатІупщыжьыгъэхэр яхэгъэгу къэкlожьынхэу фэягъэхэп, щынэщтыгъэх. ЦІыфхэр зыдэкІощтыр амышІэу мэзхэм ахэхьажьыщтыгьэх. Рэмэзанэ мэшІокум зыпигъани Австрием кlyaгьэ, машинэхэр къызыщашІырэ заводым рабочэу Іухьагь. Ащ тІэкІурэ Іоф щишІагъэу Тыркуем макІо. 1949-рэ илъэсым тырку гражданствэр ештэ. 1950-рэ илъэсым Анкара дэт университетым чІэхьэ. Бзэм, литературэм, географием яloфыгъохэр куоу зэрегъашІэх, гъэпсынкагъэу ушэтынхэр еты-

журналхэу «Кавказ ревю», «Эль Мадэкаллэ» зыфиюхэрэм статьяхэр, очеркхэр, тхылъ зэфэшъхьафхэр къащыхеутых, псевдонимэу «Т. Талъэкъу», «Р. Адыгэ», «Р. Ащэмэз» зыфиюхэрэр итхыгъэхэм акleгьэуцо. Радиостанциеу «Шъхьафит» зыфиlорэми щэлажьэ, адыгабзэкІэ къэтынхэр щегъэхьазырых.

1956-рэ илъэсым тхылъхэу «Черкесы», «Убыхи», «Черкесская фольклористика» зыфи-Іохэрэр къыхеутых. НэмыкІ Іофшіагъэхэри илъэс зэкіэлъыкІохэм Рэмэзанэ етхых. Ахэм ащыщых «Жертвы безумия», «Коллективизация на Северном Кавказе», «Языковая и 8-м илъэс 50-м итэу ошІэдэмышІзу Трэхъо Рэмэзан дунаим ехыжьыгь, столым кІэрысэу ыгу къэуцугь. Рэмэзанэ Темыр Кавказым щыпсэурэ лъэпкъхэр зэкъотынхэм, зэгурыІонхэм ренэу фэбэнагъ. ІэкІыбым щыпсэурэ илъэпкъэгъухэм заlуигъакlэщтыгъ, lэпыІэгъу афэхъущтыгъ, гукІэгъушхо хэлъыгъ. ИнэІуасэхэм, иныбджэгъухэм лъэшэу алъыплъэщтыгъ.

Рэмэзанэ иІофшІагъэхэм ащыщыбэхэр журналэу «Кавказ» зыфиюрэми Нэмытіэкъо Айтэч игъусэу къыщыхиутыщтыгъэх.

Тыдэ зыщэІи ишъхьэгъуси ыкъуи ІэкІыб ышІыгьэхэп, щыгъупшагъэхэп.

1914-рэ илъэсым, непэ фэдэ лъэпкъ зэхашІэ иІэу, лъэпкъым фэгумэкІэу щытыгъ. ЕджэкІэ-

Рэмэзанэ Москва макюшъ лицеим чІэхьэ. Ар къызеухым Москва дэт медицинэ институтым илъэситІурэ щеджагьэу къычІэкІыжьышъ, Московскэ кІэлэегъэджэ институтым востоковедениемкІэ иотделение чІэхьэ. Профессорэу Феофан Яковлевым Рэмэзанэ зэрэlупкІэм, гулъытэшхо зэриІэм гу къылъетэ ыкІи ар студентхэм къахехышъ, хьарыфыпчъыр зэгъэшІэгъэнымкІэ Комитетэу зэхащагъэм хегъахьэ.

Рэмэзанэ Кавказым щыпсэурэ лъэпкъхэм абзэхэм, публицистикэм, тарихъым язэгъэшІэн пылъыгъ. Адыгэ стенографиери ыІэ къыригьэхьэгьагь.

хэшъ, университетыр къеухы. мафэм Трэхьо Рэмэзанэ Щынджые кыщыхъугь. Иныбжынкіэгьум кънщегь эжьагь эу тхакіэ зымышізу къуаджэм дэсхэм ишіуагъэ аригъэкіы шіоигъуагъ.

1932 — 1934-рэ ильэсхэм Къокіыпіэм и Институт профессорэу Яковлевым Іоф щыдешІэ.

1934-рэ илъэсым Рэмэзанэ институтыр къыухи хэкум къыгъэзэжьыгъ ыкІй Адыгэ шІэныгъэ-ушэтэкІо институтым Іухьагъ. Мыекъуапэ иеджапІэхэми а лъэхъаным Іоф ащишІагъ. Заор къызежьэм ащ кІуагъэ, ау батальонэу зыхэтыгъэр нэмыцмэ гъэрэу аубытыгъ. Бзабэ зэришІэрэм кІалэм ишІуагъэ къекІыгъ. Кавказым щыщхэу зыјукјагъэхэм нэјуасэ зафишІыгъ. Рэмэзанэ хабзэм пэшІуекІоу зыпари ымышІагъэми, Сталиным игущыІэхэу «гъэ-

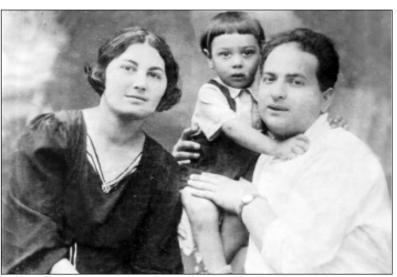
Рэмэзанэ ихэгъэгу къыгъэзэжьынэу фэягь, икlалэ щыгъупшэу къыхэкІыгъэп, къыгъэзэжьмэ, иунагьо иягьэ екІыным енэгуещтыгъ. Арэуи хъугъэ, икІалэу Валерэ сыдрэ институти чапъэхьагъэп, ишъхьэгъусэ партием къыхагъэкІыгъ, Іофэу зыІутми къыІуагъэкІыгъ. Рэмэзанэ зэнэгүегъэ шъыпкъэр иунагъо къехъулІагъ.

1951-рэ илъэсым Трэхъо Рэмэзанэ Германием къегъэзэжьы, къалэу Мюнхен дэт институтэу тарихъым, культурэм апылъым Іоф щишІэнэу Іохьэ. Кавказым икІыгьэ цІыфхэр игъусэхэу инджылызыбзэкІэ

политика Кремля» ыкІи нэмыкІхэр.

1964-рэ илъэсым бэдзэогъум

ЕМТІЫЛЪ Разиет. Тарихъ шіэныгъэхэмкіэ кандидат.

Хьалыжъор тишхыныгъо шъхьаІэмэ ащыщ

Адыгэхэмкіэ, Тхьэм къытипэсыгъэу, дунаим ианахь чіыгу гъэбэжъу тызыщыпсэурэр. Сыд фэдэрэ лэжьыгъацэ піэпызыгъэмэ къэкіыщт, бэгъощт. Ижъыкіэ къыщегъэжьагъэу адыгэхэр мэкъумэщышіэх, жъонакіох, фышъхьэ лэжьыгъэхэр къагъэкіыным фэкъулаих. Илъэс мин пчъагъэхэм мэкъу-мэщым ишъэфхэр аlэ къырагъэхьагъэх.

Фышъхьэ лэжьыгьэхэр мымакізу зэраугьоижьыщтыгьэр къытагьашіз Тхьагьэлыдж фэгьэхьыгьэ къэбархэм, тэ, археологхэм, бэ хъухэу псэупіэжъхэм къащыдгьотыжьырэ мыжьобгьу шъхьалхэм, убэльашъхьэхэм, гъупчъэхэм, унэ чіыпіагъэхэм къащычіэдгъэщыжьырэ джэныкъохэм, джэгу лъачіэхэм.

Фышъхьэ лэжьыгъэмэ ащыщэу апэ алэжьыцтыгъэр хьэр ары. Джырэ фэдэу губгьошхохэр ажьощтыгъэхэп, лэжьыгъэшхо къахьыжьыщтыгъэп, шхыныгъуабэ зэтырашыкынэу ашіэщтыгъэп. Машіом ыгъэплъыгъэ джэгу лъачіэм хьэ іэбжыб заулэ зытыратакъокіэ, телыгъухьэщтыгъэ. Хьалыгъум ыціэ ары къызтекіыгъэр хьэ + лыгъо (хьэр гъэлыгъон). Аущтэу гъэжъагъэр пшхын плъэкіыщт,

ау щэм е нэмык псык э-псылэ хэптакъомэ, хьантхъупс хъущт.

Шъхьал хъураехэр амышlэхэу зыщэтым, джырэ лъэхъаным бжыныфщыгъу зэрашlырэм фэдэу, мыжъобгъум хьэр lэбжыб-lэбжыбэу убэлъашъхъэмкlэ щахъаджыщтыгъэ (хьэ + джыгъэ), етlанэ псы тlэкlу хакlэзэ ауlэрэпшыщтыгъэ, тхъацу такъырэу аупlэпlыгъэр джэгу плъыгъэм тыралъхъэщтыгъэ. Мыинэу хъалыгъу, джырэ хъарыпlэм е хъатыкъым фэдизэу, агъажъэщтыгъэ.

Хьаджыгъэ зыхэлъ шхыныгъомэ хьэ гущы!эр бэрэ къахэфэ: хьарып! (хьэрып!), хьатыкъ (хьэтыкъ), хьэлау, хьалыжъу (хьэлыжъу). Хьалыжъор гущы!ищэу зэхэлъ: хьэ + лы + жъо (гъэжъон). Зэрэхъурэмк!э, тхьацум апэ далъхьэщтыгъэр лы, къуаемрэ нэмык!хэмрэ ащ къык!элъык!уагъэх.

ГъэшІэгьоныр — «тхъа» тигущыІэхэм бэрэ къахэфэ: у-тхъа-гъа, укъагъэ-тхъагъа, тхъа-гъо... Мыхэм мэхьанэу яІэщтыр хьэм хэшІыкІыгъэ шхыныгъо ышхыгъэмэ е къырагъэшхыгъэмэ ары. Адыгэ культурэм чІыпІэшхо щызыубытырэмэ ащыщ гъомылэ зэмлІэужыгьомэ ягъэхьазырын ыкІи Іанэм игъэзекІон. Типъэпкъ ишхыныгъохэмкІэ (ахэр 600-м ехьух), адыгэ хабзэм елъытыгъэу, Іанэхэр зэрагъафэх, хъярыми нэшхъэигъоми къекІуалІэхэрэр ахьакІэх. ЦІыкІуи ини, шхагъэмэ адыпэмысыгъэхэми, лэкъумэ нэмыІэми Іуамыгъафэу, зы нэбгыри дагъэкІыжьырэп.

ЕгъашІэм хъярым е нэшхъэигъом апаекІэ шхыныгъо зэмлІэужыгъохэр аупщэрыхьэх. Ахэм ябагъэрэ ядэгъугъэрэ унагъом зэшІокІэу иІэм, зыфагъэхьазырырэ цІыфым е хъугъэ-шІагъэм

имэхьанэ яльытыгьэх, ау ешхэ-ешьом ыкlи хьадэlусым ащашlырэ lанэхэм яхабзэхэр зэтекlых.

Нахьыпэм ціыфыбэ къекіуалізу хэгьэгу джэгухэр зэхащэщтыгьэх. Ахэр чылэм ичіыпіз хэхыгьэу тхьэльзіупізм, е чіыопсым ичіыпіальэ горэм щашіы-

щтыгъэх. Тхьабэхэм афэлажьэхэу зыщэтым, зэрэчылэу тхьачlэгъ щызэрэугъоищтыгъэ. Пчэнхэр, мэлхэр, былым пlашъэхэр тlыщэ, къурмэн ашlыщтыгъэх. Гъомылэпхъэ зэтешlыкlыгъэу аупщэрыхьагъэхэмкlэ къекlолlагъэхэм дэгъоу зарагъэгъэшхэкlыщтыгъэ.

Сыд фэдэрэ гушlуагъуи гухэкlи хьалыжъохэр, гуубатэхэр, щэлэмэ зэмылlэужыгьохэр щарагъэшхыхэу хабзэ. Джэгухэм, тхьэлъэlухэм ащагъэхьазырырэ щэламэхэр, хьалыжьохэр, нэмыкlхэр зэгхэхэбагийн хэр хамил эхгүхэг

пыпчыхэ е зэхэубзыкlыхэ хъущт, ау хьадэlусым пае е жъамэ агъэоу ашlыгъэ хьалыжъохэр, щэламэхэр сыдигъокlи зэпыпчыхэ е зэтеууплlанкlэхэ хъущтхэп, уяцакъэзэ агопшхыкlынхэ фае нахь.

Хъярым, гушІуагъом Іэнэ шыгъэхэр ащызэрагъафэхэу хабзэ, ау сыдрэ шхыныгъоу ашІырэмэ апшъэр хьалыжъор ары. Ащ мэхьанэ гъэнэфагъэхэр ратых. ГущыІэм пае, илъэсыкІэ хьалыжъохэр щы мэхъух, адалъхьэхэрэр: лы, къуае, къэкІырэмэ ащыщэу пхъэшъхьэ-мышъхьэ гор. Нысащэм пае зэфэшъхьафхэу агъажъэх: нысэщэ хьалыжъор, дэе хьалыжъор, нысэищыжь тхьэлъэІу хьалыжъор.

Илъэсык Іэ хьалыжъохэр

ИлъэсыкІэр къызихьэрэ пчэдыжьым, гъэтхапэм и 21-м, нэфшъагъом чылэ тхьамадэр (джы ар къызэраюрэр тхьаматэ) япащэу зэрэчылэу дэкlыти, илъэсыкІэм иапэрэ мафэ къыкъокІырэ тыгъэм пэгъокІыщтыгъэх. Тхьамадэм (тхьэмэ + адэ) ліыжъитіу къыготэу апэ иуцощтыгъэ, абгъухэмкІэ зы пшъэшъэжъыерэ шъэожъыерэ къагоуцощтыгьэх. Тхьэмадэм иджабгъу Іэгу бахъсымэ Іэгубжъэ итэу, адрэ Іэгум хьалыжъуищ илъэу, ыІэхэр ыІэтыхэти, лъэбэкъу зытјукіэ апэ ишъыти, къокіыпіэмкІэ лъэбакъощтыгьэ. Хьалыжъохэм шхыныгъо зэмылІэужыгъуищ адалъхьэщтыгъэр: лы, къуае, хэтэрык е пхъэшъхьэ-мышъхь. Пащэм тхьалъэlур къызи-ІуахэкІэ Іэгубжъэм ехъумпіыщтыгьэ, иджабгъукІэ щыт лІыжъым фищэити Аужырэ ильэс зытіум хэбзэ дэгьу хьугьэу, «Адыгэ хьалыжьом имафэ», «Адыгэ кьэбым имафэ», «Адыгэ кьэбым имафэ», «Адыгэ кьужьым имафэ», псыхьоу Сырыф (Рыфабгьо) ипсыкьефэххэм «РуфаТур» ащызэхещэх. А зэхахьэхэу Бибэ Мурат кіэщакіо зыфэхьугьэхэр

Бибэ Мурат кІэщакІо зыфэхъугъэхэр мэфэкІ шъыпкъэ мэхъух, цІыфыбэ къякІуалІэ. Районхэм, къалэхэм къарыкІыхэрэр щызэрагъэнэкъокъух, шІухьафтынхэр афашІых.

Сырыф

ригъашъощтыгъэ, исэмэгукlэ къыготми зыlуригъэгъафэщтыгъэ. Бахъсымэм зэрэригъэшъогъэхэ чэзыум тетэу хьалыжъомэ къагуичыхэрэр лlыжъхэм зыlуаригъалъхьэщтыгъэ. Такъыр зырыз зашхыхэкlэ бахъсымэри, хьалыжъоу къэнагъэхэри нахыжъэу къекlолlагъэмэ афагъэкlуатэщтыгъэ.

Нысэщэ хьалыжъохэр

Нысэщэ фэlo-фашlэхэм апае зэтешlык ыгьэу хьалыжьохэр агъажъэх. Ахэм къурмэн мэхьанэ яl. Пэсэрэм хьайуанхэр тыщэ, къурмэн бэрэ ашlыщтыгьэх. Джырэ тилъэхъанэ къурмэн ашlэу былым пlашъэхэр зэраукырэр зэгьорэ дэд. Нахьыбэрэм лъы къырамыгъэчъэу, къурмэн папкlэу, хьалыжъохэр агъажъэх. Ижъыкlэ тхьэлъэlу хьалыжьохэм ягъэхьазырын лъэшэу щызэпэкlэрэгъэкыщтыгъэх. Нысащэм е хьадагъэм ащагъэхьазырыщтыгъэ хьалыжъохэм чэмыщэ къуае нэмыкl адалъхьэщтыгъэп.

Тапэкіэ нысэщэ щэламэу е хьалыжьоу ашіыштыгьэхэм яіэпэіэсэкіызэ тхыпхьэхэмкіэ агъэкіэракіэштыгьэх, хьалыжьопкіымкіэ дахэу къагъэчъыхьэщтыгьэх. Щэламэхэу, щэлэмэ-хьалыжьохэу, гуубатэхэу, іэпэещэкіхэу агъажъэщтыгьэхэр матэмэ зэрагъафэзэ аралъхьэщтыгъэх. Ахэм язэгъэкіун фэіазэхэу чылэм дэс бзылъфыгъэхэм

чэмоданхэмкlэ тучан шхыныгъохэр зэрахьэхэу рагъэжьэгъагъ ыкlи ежьхэм агъажъэхэрэр макlэ хъугъагъэх.

Джырэ тилъэхъан икlэкlыпlэкlэ рэкlох — къин зэрамыгъэлъэгъоу, адыгэ шхыныгъохэр къэзыгъэжъэрэ хъызмэтшlапlэм фаlопщышъ, зыфэещтхэм фэдиз рагъэгъажъэ е lэшly-lyшlyхэр ащэфых.

Дэе хьалыжъор

Нахыпэм къэзыщэгъакіэр яблагъэхэм е ишъэогъу екіоліэжыыщтыгъэ. Ау нахыбэрэмкіэ къыхихыщтыгъэр зипіурыгъэ бзылъфыгъэу янэ фигъадэщтыгъэ даем иунагъу.

Нысэр зыщыращыжырэ мафэм къэзыщагъэм ятэ лакъом щыщхэу зыныбжь хэкІотэгьэ бзыльфыгьэ зытІу, тачанкэкІэ е кузэкІэткІэ даем, нанжъыем лъигъакІощтыгъэх. КъызэрэкІощтхэр фаlопщыгъахэу ышlэщтыгъэти, зигъэхьазырыгьахэу къяжэщтыгьэ. Зыдихьынхэу къое хьалыжъо инищ ыгъэжъагъэхэу зыдиштэштыгьэх. КъагьэкІуагьэхэр ымыгъэгужъохэу, бзылъфыгъитly, дэебгъутхэр, гъусэ къышІыти, къадежьэщтыгьэ. КузэкІэтым къызэритІысхьагъэхэм лъыпытэу быракъ фыжь кІэракІэ, ыкъуапэ щэнэбзэу хэбзыкІыгьэу, бзылъфыгьэу лъыкІуагъэхэм къаІэтыщтыгъэ. КъызысыжьыхэкІэ кузэкІэтыр джэгу утыгум къыщыуцущтыгъэ. Пщынаом дэе орэ-

дыр къыхыригъадзэщтыгъэ, хьатыякор кум екіуаліэщтыгъэ, бзылъфыгъэхэр къырищыщтыгъэх. Даемрэ дэебгъутхэмрэ, кіуапіэ арамытэу, тыраубытэщтыгъэх. Джэгуакіор къякуозэ ахэр къащэфыжыыщтыгъэх. Анахь осабэ къэзыщэгъакіэм къытыги, шъхьафиты ышіыжышцтыгъэх.

Гуащэр зэрысэу, нысакіэр къызэращэщт унэшхом, дэе хьалыжьохэр зыдырахьэти, бзылъфыгъэхэр ихьэщтыгъэх. Нысэищыжь фэlo-фашіэхэр аухыфэ

ахэр ахэтыщтыгъэх.

къяджэщтыгъэх. Сурэт е тхыпхъэ теплъэ яlэу, мазэм, тыгъэм е нэмыкl пкъыгъо горэм фэдэу зэригъэкlузэ матэр рагъэ-ушъэщтыгъэ. Теплъэ дахэ иlэу зэгъэ-фэгъэ лэкъумэ матэхэр унагъом шъхьафэу ыгъэуцущтыгъэ ыкlи нысэм ытыщ ахьыщтхэм ахагъафэщтыгъэх.

Джыри хъярым пае хьалыжъохэр, щэламэхэр агъажъэх, ау лэкъумэ матэхэр гушlуакlомэ ахьыжьырэп. Ахьыхэу зыщэтым бэдэдэ аухьазырыщтыгъэ, ау блэкlыгъэ лlэшlэгъум ия 60-рэ илъэсхэм

Нысэищыжь тхьэлъэlу хьалыжъохэр

Нысэищыжь тхьэльэlум пае къушъхьэчlэс шапсыгъэмэ къое хьалыжъо цlыкlухэр агъэфедэх, бжъэдыгъухэмрэ шъофырыс шапсыгъэхэмрэ къое хьалыжъо инхэр агъажъэх.

НысакІэр гуащэм иунэ къызыращэкІэ

лыжъохэр зыгъэхьазырыхэрэм хэбзэ гъэнэфагъэ зэрагъэцакІэрэр. Ахэр агукІи, апкъышъолкІи, ящыгъынкІи, ягупшысэхэмкІи къэбзэнхэ фае. Ащ ельытыгьэу нысэщэ хьалыжьомэ гощэ хьалыжъом нахьи гощэкъабзэ нахьыбэрэм palo.

Нысэщэ лэкъумэхэм ягъэзекІон

Нысащэм къекІолІагъэхэм хьалыжъохэр ашхынхэ фае.

нэутхэхэр ихьанхэу, къашІурахынэу фежьэщтыгьэх. Тэри аущтэу тызежьэкіэ, тагъэlэсэнэу хьалыжъошхохэр, дэе хьалыжъохэр, къытатыщтыгъэх. Ахэм афэдэ хьалыжъохэр нахьыбэрэм къэзыщэгьакІэм, «бзэджагьэ зэрэзэрихьагъэм» пае, зыкъырырагъэщэфыжьэу ыціэкіэ атыхэу хэбзагьэ. Ащ раіорэр бзэджапкіэ. Хьалыжъохэр зэготчыхэти, зэттыжьыщтыгьэх. КъыхэкІыщтыгъэ шъэожъые горэм «зигъэчанызэ», хьакІэу къэкІуагъэхэр кум къикІыхэ зыхъукІэ, унэм рихьащтым фэдэу, хьалыжьо матэр къаlихэу, рихьыжьэу. Ащ фэдэ къызадэхъукіэ, щагум псынкіэу дахыщтыгъэ. Шъэожъыехэр зэкІэ ащ

мэхъу. Ахэм зэу ащыщ лъэпкъ шхыныгьохэм афэгьэхьыгьэр. Тильэпкъ хьакІэр икІас, хэти апэ Іэнэ шыгъэ пагъохы. Дунаим итыдрэ лъэныкъуи къикІэу Адыгеим къекІуалІэрэм, егъашІэм ащымыгъупшэжьынэу, Іанэ фашІын алъэкІыщт, ар зишІуагьэр тянэжъ пІашъэхэм къыхахыгъэ шхыныгъо шагъохэу фашіэ зиlэхэу, гохьыхэу, хэти гухахъо фэхъухэрэр ары.

Мызэгъогум мэкъуогъум и 7-м псыкъефэххэм адыгэ хьалыжъомрэ къvaемрэ ямэфэкІхэр зэхэтхэу ащыхагьэунэфыкІыщтых. Мыщ фэдэ зэхахьэхэм зекІохэу нэмыкІ чІыпІэхэм къарыкІы-

щашіырэ мэфэкі

нысэ тхьэлъэІур рагъажьэ. ХьатыякІом е джэгуакІом ар къырагъэІон зыхъукІэ ыныу цыфхэм афэгъэзагъэу, пчъэр ыкІыбэу, джэхэшъо гузэгум къеуцо. Гощэ піашъэм (гощэжьым) ыгъэжъэгъэ хьалыжъохэр зэрылъ лагъэр Іэ сэмэгумкіэ ештэшъ, іэ джабгъумкіэ шъэжъыер ыІыгьэу, хьалыжьор ыбзырэм фэдэу шъэжъыяцэр ащихъозэ нысэтхьэлъэlур къеlo. ЗылъэlуахэкІэ зы хьалыжьо къахехы, бахъсымэ зэрыт Іэгубжъэр къештэшъ, ехъумпІы, иджабгъукІэ къыготым реты. Унэм итхэм зэlэпахымэ, зэ хэхъумпІэхэзэ рашъу. ХьатыякІом льэІур къызиІуахэкІэ, щагум дэтэу къежэхэрэм апае хьалыжъуищ ештэшъ, екІыжьы.

Бзылъфыгъэ хьатыякІор зэрэлъаюрэр

Бзылъфыгъэ тхьаматэми нысэ тхьэлъэІур къызырагъаІокІэ, хъулъфыгъэ хьатыякІом фэдэу зэкІэ егъэцакІэ. Мыщ дэжьым къыхэгъэщыгьэн фае гуащэм, къэзыщагъэм янэ, ыгъэжъэгъэ хьалыжъохэр ежь зэриІыгъыхэрэр. ТхьэлъэІухэр къызэрагъэ lopэ хъулъфыгъэми бзылъфыгъэми нысэм ытыщ къырахыгъэ ІэплъэкІ фыжь кІыхьэхэр апшъэмэ адалъхьэ. Зылъэlуахэхэкlэ шlухьафтынэу ахэр къафагъанэх. А ІэплъэкІмэ тхьапщы-Ivanкlэ apalo.

Гощэ тхьэлъэlумрэ нысэ тхьэлъэlумрэ зэтекіых. Бзылъфыгъэ хьатыякіом къырамыгьаюу, гуащэм ыгьэжъэгьэ хьалыжьохэр ежь ыІыгьэу тхьэ ельэІу. Гощэжъым гощэтхьэльэlур къырагьаlорэп, ащ ихьалыжъохэр пщыпхъу нахьыжъым ештэхэшъ, мэльаlo. Гуащэмэ къарамыгьаloy жэбээ дахэ зыlуль бзыльфыгьэ горэ тхьэ рагьэльэІоу мэхьу. Ащ бахьсымэ Іэгубжъэ зиштэкІэ, бзылъфыгъэ къыгоуцо. ЗылъэІуахэкІэ, къыІехышъ, зытю-зышэ ехъумпы, шытхэм аретышъ. рарегьэшъу. Хьалыжъомэ зы къахехышъ, зыІуелъхьэ, адрэхэр афегощых.

Шъофырыс шапсыгъэмэ гощэ хьалыжьом шъэжъые тельэу Іэнэ лъэкъуищыкІэ къахьышъ, ныбжьыбэ зиІэ бзылъфыгъэу, зытефэу алъытэрэм рагъэбзы. Ар Іанэм екІуалІэшъ, шъэжъыер Іэ джабгъумкІэ еубыты, Іэ сэмэгумкІэ хьалыжьом теlабэшь, тхьэ ельэlу:

О, ти Тхьэ льап!!

Ныбжьык Іэ насыпыш Іоу, бэгъаш Іэу, ШІыкІашІоу, бэрэчэт пыльэу,

Къобын-шъэбын пшІынкІэ тыолъэІу! ТхьэлъэІур къызиухыкІэ, хьалыжъор Іахьиеу зэхеупкіышъ, къекіоліагъэхэм ареты. Зэритыхэрэм ягуапэу зыдахьыжьышъ, яунагъомэ арагъэшхы. Мыщ дэжьым къэlогъэн фае нысэщэ хьагъафэ шІоигъу, шъхьамысыхэу къекІоліагьэхэр ехьакіэх. Нысэщэ лэкъумэ зышхырэм тхьэм ынэшІу къыщыфэ-

джэнапхъэ телъэу къызыхэкІыкІэ, матэм къитлъхьажьыти, щагум къэтхьыжьыщтыгъэ.

нэу алъытэ, ащ пае цІыфыбэмэ аІуфэнэу нысэтхьэлъэlу хьалыжъохэр тlo е щэ зэпаупкіы. Ныбжьыкіэхэу щагум дэтхэри хэны ашІыхэрэп. Ахэми афырахы. КІэлакІэмэ нахьыбэ къырарагъэхы ашІоигьоу кІэнэкІэ орэдхэр къыхадзэ. КъэзыІуагъэм хьалыжъо лагъэ зыратыкІэ зы хехышъ, адрэхэр егощых. Тышъэожъыезэ нысашэм тыдэты зыхъукіэ хьалыжъохэр, лэкъумэхэр къырядгъэхынэу, зэпытымыгъэоу, зэдедгьаштэу тыкуощтыгьэ: «Хьалыжъулыжъуагъ, хьалыжъу-лыжъуагъ...». Пасэм къаlощтыгъэр фэшъхьаф:

Яжъэпхъэжъ мэжъажъэ, япщэрыхьи ІэпІэжъажъ.

Яконыпши пымыІу шъхьахынэжъ зимыгъаз.

ЯІэнэжъ шъонэкІ, зи темыльэу пхъэмбгъужъ.

Ямэтэжъэу къытамытырэм хъалыжъохэр изыбз.

Хьалыжъо матэми е пхъуантэми къызытатыкІэ, щагум тыдэчъыти, чыжьэу тыІумыкІэу, зэдэтшхыштыгьэ, Зэрылъхэр тымыгъэфыкъоу къэтхьыжьыхэти, пчъэ-Іупэм Іудгьэуцожьыщтыгьэ — ар гушІуакІо къафэкІуагъэу, зиягъэм ратыжьыштыгъэ.

Нысащэм къырахьылІэгьэ шхыныгьохэр унэ хэушъхьафыкІыгъэм сыдигъуи рагъэуцох. Унагъом щыщми е апышІыхьагъэ горэми, коныпщэу, екъэрэгъулэнэу а гьомылапхъэм фагьазэщтыгьэ. А шхыныгъохэр зэрытым шъэожъые

Хьаджыгъэм хашіыкіырэ ыкІи ар зыхалъхьэрэ шхыныгъохэр

Илъэс мин пчъагъэхэм хьаджыгъэм хашІыкІыхэрэр бэ хъугъэх. Уахътэр лъыкІуатэ къэс ахэм джыри кІэу зыгорэхэр къахэхъох. НэмыкІ лъэпкъхэм яшхыныгъохэу хьаджыгьэ зыхэлъхэр тибысымгуащэхэм агъэхьазырых.

Адыгэмэ дагъэм хэльэу агьажьэрэмэ шэлэмэ хьалыжъу apalo, хьаку плъыгъэм табэкІэ рагъэуцоу агъажъэхэрэр — хьаку хьа-

лыжьох. Адальхьэхэрэр бэ дэдэу зэтекіых. Зигугьу къэтшіыщт шхыныгьохэм цІэ зытІухэр зиІэхэр ахэтых, арышъ, шхыныгъомэ мыхэр япчъагъэп, ацІэхэр ары нахь.

Хьаку хьалыжъу, щэлэмэ хьалыжъу, щэламэ, лэкъумэ, къое дэлэн, картоф дэлэн, картоф хьалыжъу, тхъужъэ, тхъужъэут, зэкіэрыс, къое ціынэ хьаку хьалыжъу, къое гъугъэ гъэушъэбыгъэ зыдэлъ хьалыжъу, мэджадж, хьатыкъ, къурамбый, гуубат, гыныплъ хьалыжъу, къэб хьалыжъу, хьалыгъу зэтекІ, тэбэрыдзэ, тэбэзэтепІо хьалыгъу, тэбэзэтепІо хьалыжъу, джэгурыдзэ, гъэжъощэлам, кІэнкІэхьалыу, хьалыу, гьомыл, ІэпэещэкІ, хьалыжъожъый, хьалыгъу, хьакушэ хьалыгъу, коцмамрыс, конымамрыс, хьэ хьэлау, хьамцІый хьалыгъу, чэрэз хьалыжъу, лы зыдэлъ псыхьалыжъу, Іэдэкъэрыпш, зэтекІэпІыкІ, хъынкіыл, тхьацупс, гьэжъощэлам, губгьо маркІо зыдэль хьалыжъу, къыпцІэ хьалыжъу, къыпцІэ хьаку хьалыжъу, абрикос хьалыжъу, мыІэрысэ хьалыжъу, къужъ эрысэ хьалыжъу, зэнджэе хьалыжъу, джэнч хьалыжъу, къэбэскъэ хьалыжъу, цумпэхьалыжъу, тепхъэ, дэшхо хьалыжъу, пхъэшъомпІэмэджадж, бэджын, жъэпхъэщэлам, щэлэмэшъоу, Іэпэщыпс, хьалыжъожъый, щыпсы, щыпсхэуб, мыкlумыпш, хьагулъыжъу, цэлдау, пэлъкъау, псыхьалыжъу, жъокІомэджадж ыкІи нэмыкІыбэхэр.

Тилъэхъанэ зекІоныр лъэныкъуабэу

Хъярыр зием игъомылэ зэкlэмэ alyи- ыуж илъадэщтыгъэх. Шхынмэ aкlыly гъэхэри, Адыгеим щыщхэу, пэшlорыгъэшъэу къэбар зышІэхэрэри къякІуа-

> Сырыф ипсыпэ щызэрэугъоихэу. льэпкъ шхыныгьо кІэщыгьохэр зыщагьэхьазырыхэу, зыщахьакІэхэрэм зэ нэмы Іэми ек Іол Іагъэр джыри к Іо ш Іоигъо мэхъу. Дэгъуба а мэфэкіхэу тичіыопс ианахь чІыпІэ дахэмэ ащыщ щызэхащэрэм үхэлэжьэныр?

> Тичыопс, дунэе джэнэтым, ичыпіэ хьалэмэтхэм: тикъушъхьэхэм, тимэзхэм, типсыхьо чьэрхэм янэпкьхэм, зы мафэ нэмы Іэми уахэтэу, защыбгъэпсэфымэ, пкъышъолымк и пшъхьапэ мэхъу, гум хегъахъо, тхъэгъо шъыпкъ.

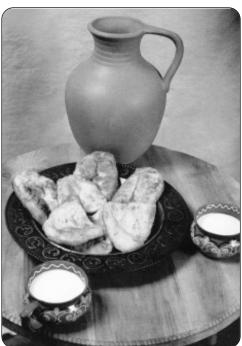
> ЗекІохэр, хьакІэхэр тичІынальэ нахьыбэу къещэлІэгъэнхэмкІэ мыщ фэдэ мэфэкіхэм мэхьанэшхо яІ. Къекіуаліэхэрэм загъэпсэфызэ титарихъ, тишэнхабзэхэр, тишхыныгъохэр, тич Іыопс ишІуагьэхэр, тильэпкь зыфэдэр ятэгъашІэ.

> «Руфа-Тур» ипащэу Бибэ Мурати, иунагъуи бысым нэгушюхэу, къекlyалІэхэрэм къафэчэфхэу къапэгьок ых, рагъэблагъэх.

> ХэткІи пшъхьапэба къэлэ асфальтым утекізу, зы мафэ нэмыізми, жьы къабзэ къапщэу, тикъушъхьэмэ уахэтымэ?! Ащ мэфэкІыр игъусэжь зыхъукІэ, гум къинэжьырэ хъугъэ-шІагъэу

ТЭУ Аслъан. Археолог.

6 🕍 Адыгэ

ПсэолъэшІ трестым пащэу иІэм игуадзэу Хьэрамыкъо Мосэ ипсэупІэ пэмычыжьэу Урысые хэгъэгум илыхъужъэу Унэубэтэ Батыр щыпсэущтыгъ. Нэф къызэрэшъэу, ос къесыгъакІэм зы ІашкІэ къыхихыгъэу, ыфызымэ, зэхигъэчъыхьэзэ, Мосэ гъунэгъум ищагу фиузэнкІыгъ. Батыр щагур къыдиукъэбзыкІыщтыгъ.

- Чэщ реным сычъыягъэп, — сэламым пыдзагъэу Мосэ къыригъэжьагъ.
- Ащ фэдизэу сыда къэхъугъэр? хьанцэр ыгъэуцуи Батыр къэупчlагъ.
- Тхьэм ыцlэкlэ тхьэ сэlо, узгъэгумэкlынэу сыфэягъэп, ау ошlа lофыр зытетыр?
 - Къапіомэ сшіэн.
- Олъэгъуа мы осыр? ыlуи laшкlэу ыгъэчъыгъэмкlэ чэу шъхьапэм къытесагъэр риутэхыгъ.
- Сэлъэгъу узэрэщэрыор,— ыІуагъ Батыр.
- Семыгъэзыпагъэу узгъэгумэк выщтыгъэп, ау гъунэм сынэсыгъ. Ситхьаматэ имашинэ кlигъэуцонхэу кlымэфэ хьашъохэр непэ къэсымыгъотхэмэ сыкъы вуигъэк выдипхы. Неущ гъогу техьанэу щыт. «Къэцыпанэхэр тетхэу къыздипхы пш воигъом къихых, ау умы выгъхэу къэмыгъэзэжь» ы вуагъ. Къалэри гъунэгъу хэкухэри зэк в къэск в ухьагъэх, ау чвр зэгози дэфагъэм фэд, тыди щыв п, зивми зеушъэфы.
- Ащ сэ сыдкіэ сыхэта? Узэрэхэтым къедэіу. Хэкум базэу иіэм тхьаматэхэм апае непэ хьашъохэр къащэнхэу къэбар зэхэсхыгъэ. Ащ тхьаматэу тесыр гъэдэіогъуаеу, хьэм къылъфыгъэу аlo. Иіофышіэхэри егъэтхьаусыхэх. Тхылъыпіэм епэмы, къаритырэ къэлэмхэр елъытэх. Е Іалъмэкъыр ушъагъэу, е бгъэхэлъыр бгъэгум къыхэжъыукіэу щымытымэ, къыпфишіэщтыр хэгъэкіи, зычіэсым учіигъэхьащтэп. Гъунэгъу фэдэу сыкъыольэіу, Тхьэ

ри къыосэгъэлъэlу, уилыхъужъ жъуагъо сыхъатыпэ горэм схэлъынэу къысэт.

А пстэури Хьэрамыкьо Мосэ чіыгум пхырызыным фэдэу льэ-убабэу, плъыжьы хъумэ, зэ-тенэмэ, осым Іапэ фишіыжьызэ къыіуагъэх. Батыр зи къымыіоу, ычіэгъырэ Іупшіэр хъублаблэзэ, гъунэгъум тіэкіурэ къеплъи, етіанэ ос къесыгъакіэр хэтэу ежьым унашъхьэм Іапэ фишіыжьызэ шіоу хъонагъэ. Енэгуягьо иунашъхьэ къыкіэщхыщтыгъэкіэ.

— ЗищыкІагъи зимыщыкІагъи Тхьэр ахэолъашъо. Хьайнэпагъэ

Хэку базэм къызэсым, кlaкор зыщихи, дышъэ жъуагъор къыхэжъыукізу ятіонэрэ къатым дэкІоягъ. ЗыгорэкІэ къэзышІэжьын горэм ІукІакъомэ ыІуи, жъуагъом ыІэ сэмэгу тельэу зиплъыхьагъ, чІэхьапІэми иплъагъ. ТыдэкІи щырэхьат. Хьэрамыкъор зэолі зекіуакізу ылъакъохэр пкъыеу тыригъэуцохэзэ, бзылъфыгъэ цІыкІоу чІэхьапІэм Іусым ыпашъхьэ къиуцуагъ. Бзылъфыгъэм зыгорэхэр ытххэу щысыгь. Мосэ лыхъужъ макъэкіэ пчэуіугъэ. Бзылъфыгъэр къыдэплъыйи

къычіэкіыжьыщтыр инэіуасэу къычіэкіымэ?.. Пчъэр къэхъыягь. Хьэрамыкъом іэ сэмэгур жъуагъом тырилъхьагъ.

Зэрамыкъо Зэзэрыхьэ кабинетым къычІэкІыжьыгъэу, майор шъуашэр щыгъэу, заом зэрэхэмылэжьэгъэ бгъэхэлъыр къыхэжъыукІэу ыпашъхьэ итыгъ. Гъончэдж хьэлабгъор фэинэу икІэджыбэхэр лъэгуанджэм къынэсыщтыгъэх. Зэрамыкъор ежь фэдэу гъунэгъу заводым пащэу иІэм игуадзэу мэлажьэ. ТІури а хьашъо мыгъом лъыхъухэу къалэм бэрэ щызэутэ-

ГЪУКІЭЛІ Нурбый

ЛІыхъужъ

Рассказ =

горэ къытфэпхьыщт, — ыlуи ихьажьи хъэдэн плъыжьым кloцlыщыхьагъэу бгъэхэлъыр къырихыгъ.

Хьэрамыкъом гуlэзэ кlакор зэгуигъэзи, джабгъу бгъэгум жъогъо плъыжьыр хигъэнагъ, ащ лъыпытэуи дэкlыжьынэу къэлапчъэм фиузэнкlыгъ.

— Хьэрамыкъор, — ыІуи Батыр кІэлъыджагъ.

Зыгорэкіэ кіэгъожьыкъомэ ыіуи, Мосэ икіо хигъэхъуагъ. Етіани, ещани къыкіэлъыджагъ: — Сэмэгур, сэмэгур, — ыіуи къэкууагъ.

Хьэрамыкъор сэмэгумкіэ пльагьэ, ау зи ыльэгъугьэп. Къызэпльэкіыжьыгь. Батыр гуізээ зыгорэхэр къыіохэзэ сэмэгу бгъэгум теощтыгь, хъупціырэм фэдэу епіэстхъыщтыгь. Мосэыіэ кіапсэм фэдэу ыкъудыйи, зэкіэри дэгъу къыригъэкізу, ізхьомбэшхор піыеу къыфигъэльэгъуагь, етіанэ ыбгъэ теожьызэ икіо хигъэхъуагь.

жъуагъор къызелъэгъум, ыжэ Іузыгъэу къэтэджыгъ.

- УзгъэгумэкІырэр? къэупчІагъ.
- Тхьаматэм сыфэягъ.
- Зыгорэ чlэхьагьэу чlэс, ау мары джыдэдэм ecloщт.
- «Урысые хэгъэгум и Ліыхъужъэу Хьэрамыкъо Мосэр къыпфэягъ» Іори ely.
- Къэтіыс, мары джыдэд. Шъо гъэпщыгъэр зытебзэгъэ пчъэр макъэ пымыјукізу къыіуихи, кіэпхынэ кіакор къырикъудыехызэ, бзылъфыгъэ ціыкіур чіэхьагъ.

«Бэйтакъым фэдизэу гъучІ такъыр, ау еплъ ащ кІуачІэу хэлъым, шъхьэкІэфагъэу къыпфихьырэм. Сигъунэгъур боу делэм, хъэдэным кІоцІылъэу ыІыгъ», емытІысэхэу бгъэр Іэтыгъэу къырикІукІызэ Хьэрамыкъор егупшысэщтыгъ. Жъуагъор зыхэлъымрэ нэпх зыхэлъымрэ зэфигъадэщтыгъэх. Арэу щытми, сакъыгъэ. А

кІыгьэх, джы аужырэ гугьапіэм щызэіукіагьэх. Зэрамыкьор кіыфы хьугьэ, етіанэ плъыжьы хьужьыгьэ. Укіытэжьыгьэу ышъхьэ риуфэхи, сэлам къырихынэу ыіэ къыщэигь. Хьэрамыкъом бгьэхэльэу ащ хэлъыр зельэгьум кьэгушіуагь.

— Заом ухэлэжьагьэми сшlагьэп, — ыlуи, папкэр lэ сэмэгум рити, лlым джабгъур фищэигь.

— Егъэзыгъэм тимыгъашіэрэ щыіэп, ау ащи пкіэ иіэп, — ыіуи піым ышъхьэ къызеіэтым, піыхъужъым идышъэ жъуагъоу Хьэрамыкъом хэлъыр къылъэгъугъ.

Зэрамыкъом ынэгушъо зэлъагъэ плъэгъузэ гушlуагъоу къызэокlыжьыгъ. Ыжэ зэтезыгъэу, къыlощтым игъо фимыфэзэ, бзылъфыгъэ цlыкlур къычlэкlыжьи, «еблагъ, тхьаматэр къыожэ» ыlуагъ. Хьэрамыкъом тхьаматэр къыпэгъокlи, ыпэ итэу зычlэсым чlищагъ.

Бзылъфыгъэ цІыкІум ыкІэ Іэтыгъэу къыричъыхьакІызэ щай таситІу къыгъэхьазыри, лэгъэ тешъошхом тыригъэуцохи, ІэшІу-ІушІу заулэ тырилъхьажьи, тхьаматэр зычІэсым чІихьагъ. Щай ешъогъум нахьыбэ темышІзу Хьэрамыкъор нэгушІоу тхьэпэ цІыкІу горэ ипапкэ дилъхьажьызэ, тхьаматэм къычІишыжьыгъ.

- О зэрэпіуагьэу, шъоры мыхъугъэмэ тэ сыд тищыіакіэщтыгъ. Ащ фэдэ гори тфэмыукіочіыщтмэ сыд тызыфышыіэр?!
- Тэщ фэдэу къэнэжыгьэр, ыІуи Хьэрамыкъом ыІэ-хьоуамбэхэр Іэтыгьэхэу, жым епіэстхъырэм фэдэу, щызэблигьэкІыгьэх. Нэпсэу къемыхыгьэр кІильэкІыкІи, гухэкІэу «аа» ыІуи ыІэ къыридзыхыжыгь. «Лыхъужъыр» къыгьэlасэу тхьаматэр ыпліэіу къыте-уіуагь
- Адэ сыд пшІэщт... Зыгорэм уфае хъумэ, умыукІытэу къычІахьэзэ шІы, — ыІуи тхьаматэр чІэхьажьыгъ.

Хьэрамыкъом зифэпэжьынэу къызехыжьым Зэрамыкъор къежэу щытыгъ.

- Къыуитыгъа?
- Къэу́пчІэ! ЩэрэхъиплІым зы ІэпэчІэгъанэу кІыгъужьэу къыситыгъ.
- Адэ джары! Сэсыем тіу нахь къыкъудыигъэп. Ари рильэшъухьэзэ, «аужырэр къыосэтыжьы» ыіозэ къыритхыкіыгъ. Ау ошіа, Хьэрамыкъор, дышъэ жъуагъом іэпэ закъокіэ Зэрамыкъор къытеіаби хафэу іущхыпціыкіызэ къыриіуагъ, ліыхъужъ жъуагъор сэмэгу бгъэгум халъхьэу хабзэ.

Батыр бгъэ сэмэгум теозэ къызэрэлъыджэщтыгъэр Хьэрамыкъом ыгу къэкlыжьыгъ. Ау ар шlоlофыжьыгъэп. Ащ мэхьанэ иlэжьыгъэп. Кlакор зыщилъэжьыгъэу, хьашъохэр зычlэлъ гъэтlылъыпlэм фиузэнкlыгъэу, Хьэрамыкъор елъэкlонызэ кlощтыгъэ.

Адыгэ тхакlохэм, зэдзэкlакlохэм урыс усэкlошхоу Михаил Лермонтовым итворчествэ зыфагъазэу, иусэхэр, ипоэмэхэр зэрадзэкlхэу кънхэкlыгъ

Ащ фэдэу Еутых Аскэр зэридзэкlыгъэх «Мцыри», «Беглец», «Аукlыгъ поэтыр» зыфиlохэрэр ыкlи нэмыкlхэр. Одэжьдэкъо Хьаджмэт «Тилъэхъанэ илlыхъужъ» ыloy романэу «Герой нашего времени»

Ошъуапщэхэр

Ошъогу ошъуапщэхэр, ренэу къекloкlхэрэр!

Шъоф охъу шхъуант Іэхэм, шъудэхэ зак Іэхэу, Шъо къащечъэк Іхэрэр, сэщ фэдэу

шьо кьащечьэкіхэрэр, сэщ фэдэу рафыгьэхэу, Темырым къик*l*ыхэу, къыблэм пэ-

занкІэхэу.

Хэт шъо шъузыфырэр: сыд насыпынчъагъа?

Шъугъоным ишъэфа? Гухьэ-гужъ нэйута?

Уимыгъэрэхьатра хьауми бзэджэшlагъэм?

Е ныбджэгъухэм япцІ ищэнаута?

Хьау, шъо губгъо нэкlхэм рэхьат къышъуамытэу,

Гухэкlы-гуузхэм шъуамыгъэгумэкlэу: Гъашlэм шъучъыlэу, ныбжьи шъушъхьафитэу.

шъхьафитэу, Шъуиюл шъо псэупю, хъурэп шъукъырафэкюру.

Зэкъоныгъ

ТищыІэныгъэ тэ ылъапсэ Уизакъоу пхьыныр къинмыгъуай. Чэфыр бдаІэтэу щыІ зы хабзэ, Зэщ бдагощыр ашІоемыкІу.

Сизакъоу, зыми сызхимылъытэу, СызыхэмыкІырэр— хьэзаб, ГъашІэр макІо зэкІэлъыпытэу, Илъэсхэр— блэкІыгъэу пкІыхьапІ.

ШІукІэ джыри къысфагъэзэжьы, Ау зэмыхъокІрэр сигухэлъ, Пхъэмбай зизакъор къысфэзэщы, Ау сІонэп чІым сиІоф сэ телъ.

Зыми щыхъунэп ар гухэкІы, Сэ сыгу къихьагъэр нэпэмыкІ: СищымыІэжь агъэмэфэкІы, ЗэкІэми сэ сашІотхьамыкІ...

Ощх ужы пчыхьэм

Шъхьаныгъупчъэм сиплъымэ, къэ-

зыфиюрэм щыщ пычыгьохэр адыгабзэм рильхьагьэх. Пэнэшъу Хьазрэти мызэу, мытюу Лермонтовым итхыгьэхэр адыгабзэк зэридзэк ыгьэхь Ахэр къыхэтыутыхэу хьугьэ. Джы тхыль псау ыгьэхьазырыгьэу, зэхэубытагьэу Лермонтовым иусэхэр, ипоэмэхэр къызыдэхьащтыр къыдэк ы.

Ащ къндэхыгъэ усэхэр мыщ кънкІэльнкІоу кънхэтэутых.

Къохьэрэ нурэр кlэсэным ышъхьагъ, Унашъхьэм, сырбыхэм, къащхэм

Къащышіэтрэ нэфыр нэмкіэ гомыіу. Пщэ шіуціэ іужъухэм машіоу анэз, Блэон піонэу зедзы, гугъэкіэзэз. Жьыбгъэ макіэр хатэм къыдэлъэдагъ,

Тхьэпэ шынэхэм тхьэр аригъэтагъ...
Сэ зы къэгъагъ сынаlэ тесыдзагъ,
Къокlыпlэм къэкlэу налмэс-налъутагъ.

Псы гъуаткюр ыцlыи къыщэшlэт, Щыт зи ымыlоу, ышъхьэ къымыlэт, Пшъашъэу чэфынчъагъэм ыlыгъым рэд,

Псэ хэмытыжьми, гум илъыр орэд; Ынэ нагъохэм нэпсыхэр къячъагъ, Ау ежь идэхагъэ щымыгъупшагъ.

Шыблэ

Шыблэр мэгъуагъо, шlуцlэу пщэхэр lyгъоу хыорым ашъхьагъ, Тхъурбэу къижъукlыхэзэ, ахэр — Ныр зыфимыкъурэ кloчlaгъ. Нэпкъ зандэм пчыкlэр къыщэджэгу, Шыблэм игъуагъо гугъэкlод, Гумэкlыр дэкlырэп сыбгъэгу — Ау сэ сыщыт, сыlумыкlот.

Сыщыт сэ— зэкІэ тидунае ИлъэкІ пкІэнчъына, ярэбый, ЗышІагъэмкІэ— тигъэшІэ Іае, НэпІэхъ щыІакІэр— хьаолый?

Хэт пай, хэт пае щэнаутэу ПцІы зэхэлъхьаныр хэхыгъэн, Нэпкъ папцІэм машІор гуиутэу ЗэрэфаІуагъэм ар фэдэн.

Хьау, хьау! — ибыб, машюр, ошъо-

Щышъуй, щыхъушІ, жьыбгъэр, сашъхьагъ;

Пытагъэу дэлъ гу чъыlэр бгъэгум, Къэщтэныр ныбжьи симыlагъ.

್ರೋಪ್ ಪ್ರಾಟ್ ಪ್ರಾಟ

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ и Указ

Къэралыгъо фэlо-фашlэу «Мэз фондым ичlыгухэм ахэхьэрэ мэз lахьхэр пlэлъэнчъэу агъэфедэнэу ятыгъэныр» зыфиlорэр гъэцэкlэгъэным пае Адыгэ Республикэм мэзхэмкlэ и Гъэlорышlапlэ и Административнэ регламент ия II-рэ раздел зэхъокlыныгъэ фэшіыгъэным фэгъэхьыгъ

2010-рэ илъэсым бэдзэогъум и 27-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 210-р зытетэу «Къэралыгъо, муниципальнэ фэlo-фашlэхэр зэрагъэцакlэрэм ехьылlагъ» зыфиlорэм диштэу **унашъо сэшlы:**

1. Къэралыгьо фэlo-фашlэу «Мэз фондым ичlыгухэм уенедефесите установания и в при в п ятыгъэныр» зыфиlорэр гъэцэкlэгъэным пае Адыгэ Республикэм мэзхэмкіэ и ГъэІорышіапіэ и Административнэ регламентэу Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ 2014-рэ илъэсым мэзаем и 28-м ышІыгъэ Указэу N 24-р зытетэу «Къэралыгъо фэlo-фашlэу

«Мэз фондым ичІыгухэм ахэхьэрэ мэз Іахьхэр пІэлъэнчъэу агъэфедэнэу ятыгъэныр» зыфиІорэр гъэцэкІэгъэным пае Адыгэ Республикэм мэзхэмкІэ и ГъэІорышІапІэ и Административнэ регламент ухэсыгъэным ехьылІагъ» зыфиІорэмкІэ аухэсыгьэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугьоягъэхэр, 2014, N 2) ия II-рэ раздел зэхъокІыныгъэ фэшІыгъэнэу, я 7-рэ подразделым ия 7.1-рэ пункт ия 5-рэ подпункт мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«4) мэз Іахьым икадастрэ паспорт е мэз Іахьым фэгъэхьыгъэу кадастрэ паспортым къыхэтхык ыгъэхэр — а мэз Іахьыр ыпэкІэ яІэрылъхьэу щытыгъэу, ащкІэ фитыныгъэ зэряІэр къэзыушыхьатырэ документхэр икlэрыкlэу агъэпсыжьыным зыщыкlэлъэlухэрэ тхылъ арахьылІагъэ зыхъукІэ.».

2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Указым кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, жъоныгъуакІэм и 22-рэ, 2014-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкlэ иорганизациехэр ыкlи муниципальнэ организациехэу джыри еджапlэм мыкlохэрэм гъэсэныгъэ языгъэгъотыхэрэр кіэлэціыкіухэм зэралъыплъэхэрэм ыкіи къазэрадекіокіыхэрэм пае ны-тыхэм гурытымкіэ пкіэу атын фаер зыфэдизым ехьыліагъ

2012-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 29-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 273-р зытетэу «Урысые Федерацием гъэсэныгъэ зэращарагъэгъотырэм ехьылlагъ» зыфигорэм ия 65-рэ статья ия 5-рэ Гахь, Адыгэ Республикэм и Законэу 2013-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 27-м аштагъэу N 264-р зытетэу «Гъэсэныгъэ Адыгэ Республикэм зэращарагъэгъотырэм ехьылlагъ» зыфиlорэм ия 2-рэ статья ия 2-рэ laxь ия 14-рэ пункт адиштэу унашъо сэшіы:

1. Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкІэ иорганизациехэр ыкІи муниципальнэ организациехэу джы-

ри еджапіэм мыкіохэрэм гъэсэныгъэ языгъэгъотыхэрэр кіэлэціыкіухэм зэралъыплъэхэрэм ыкіи атырэр къызэралъытэрэ шапхъэхэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.

2. Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкІэ иорганизациехэр ыкІи муниципальнэ организациехэу джыри еджапІэм мыкІохэрэм гъэсэныгъэ языгъэгъотыхэрэр кІэлэцІыкІухэм зэралъыпльэхэрэм ыкІи къазэрадекіокіыхэрэм пае пкізу ны-тыхэм гурытымкіз сомэ 887-рэ атынэу гъэнэфэгъэнэу.

3. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагьэу мы унашъом кlyaчlэ иlэ мэхъу ыкlи правэм ылъэныкъокІэ 2014-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъзу азыфагу илъ хъугъз зэфыщытыкІзхэм алъэІэсы

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ ипшъэрылъхэр зыгъэцакІэу Наталья ШИРОКОВА

къ. Мыекъуапэ, мэлылъфэгъум и 18, 2014-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм Іофшіэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкіэ и Министерствэ и Контракт къулыкъу хэтхэм зэхъокіыныгъэ афэшіыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ и Контракт къулыкъу и офш эн нахыш оу зэхэщэгьэным тегьэпсыхьагьэу унашьо сэшіы:

1. Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ и Контракт къулыкъу хэтхэу Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ 2014-рэ ильэсым гьэтхапэм и 21-м ышІыгьэ унашьоу N 72-р зытетымкіэ аухэсыгъэм Іофшіэным епхыгъэ зэфыщытыкіэхэмкіэ, Іофшіэным икъэухъумэнкіэ ыкіи социальнэ зэдэлэжьэныгъэмкІэ отделым иупчІэжьэгьоу Рюмкина Ольгэ Виктор ыпхъур хэгъэхьэгъэнэу.

- 2. Къэбар-правовой отделым ипащэу О.В. Дол-
- 1) мы унашъор Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ исайтрэ Адыгэ Республикэм икъэралыгьо хабзэ игъэцэкІэкІо къулыкъухэм яофициальнэ Интернет-сайтрэ аригъэхьанэу;
- 2) къыхаутыным пае мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» яредакцие, мазэ къэс къыдэкІырэ официальнэ тедзэгьоу «Адыгэ

Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр» зыфиlорэм аlэкlигъэхьанэу:

3) Урысые Федерацием ишъолъырхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пае мы унашъор Урысые Федерацием юстициемкІэ и Министерствэ Адыгэ РеспубликэмкІэ и ГъэІорышІапІэ ІэкІигъэхьанэу.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. Мыекъуапэ, мэлылъфэгъум и 7, 2014-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ къыфэlорышlэхэрэм япащэхэр яlофшlэн зэрэкlагъэгушlухэрэм ехьылlэгъэ Положением зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ къыфэюрышІэхэрэм япащэхэм лэжьапкіэ къазэраратырэ шіыкіэм хэбзэ икъу хэлъхьэгъэным тегъэпсыхьагъэу унашьо сэшіы:

1. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ къыфэюрышІэхэрэм япащэхэр яюфшіэн кіэгъэгушіугъэнхэм ехьыліэгъэ Положениеу Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ 2011-рэ къыдэкІырэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Респуб-

илъэсым бэдзэогъум и 15-м ышІыгъэ унашъоу N 166-р зытетымкіэ аухэсыгьэм зэхьокіыныгьэ фэшіыгъэнэу, я IV-рэ разделыр гуадзэм диштэу икlэрыкlэу къэтыжьыгъэнэу.

- 2. Къэбар-правовой отделым:
- мы унашъор Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ исайтрэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкІэкІо къулыкъухэм яофициальнэ Интернет-сайтрэ аригъэ-
- къыхаутыным пае гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» яредакцие, мазэ къэс

ликэм ихэбзэгьэуцугьэ зэхэугьоягьэхэр» зыфиlорэм аІэкІигъэхьанэу;

- Урысые Федерацием ишъолъырхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пае Урысые Федерацием юстициемкІэ и Министерствэ Адыгэ РеспубликэмкІэ и ГъэІорышІапІэ мы унашъор ІэкІигъэхьанэу.
- 3. Мы унашъор зэрагъэцакІэрэм гъунэ лъысфынэу сшъхьэкІэ зыфэсэгъазэ.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. Мыекъуапэ, мэлылъфэгъум и 7, 2014-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къзухъумэгъэнымк Іэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкіэ и Министерствэ 2012-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м ышіыгъэ унашъоу N 716-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзагъэхэм яlофышlэхэр общественнэ транспорткіэ Іофшіапіэм нэсынхэм ыкіи ядэжь къэкіожьынхэм пае пкіэу атырэм къафягъэгъэзэжьыгъэным фэші компенсациехэр къазэраратырэ Шіыкіэр ухэсыгъэным ехьыліагъ» зыфиіорэм зэхьокіыныгъэ фэшіыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу псауныгьэм икъэухъумэн фэгьэзагьэхэм яюфышіэхэр общественнэ транспорткІэ ІофшІапІэм нэсынхэм ыкІи ядэжь къэкlожьынхэм пае пкlэу къатырэм къафягъэгъэзэжьыгъэным фэшІ компенсациехэр къазэраратырэ шіыкіэр нахьышіу шіыгьэным тегьэпсыхьагьэу унашъо сэшіы:

1. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ 2012-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м ышІыгъэ унашъоу N 716-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу

псауныгым икъзухьумэн фэгьэзагызхэм яюфышюхэр общественнэ транспорткіэ Іофшіапіэм нэсынхэм ыкіи ядэжь къэкожьынхэм пае пкізу атырэм къафягьэгъэзэжьыгъэным фэшІ компенсациехэр къазэраратырэ ШІыкІэр ухэсыгьэным ехьылІагь» зыфиІорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгьэуцугьэ зэхэугьоягьэхэр, 2012, N 10; 2013, N 4) игуадзэу N 1-м зэхьокіыныгьэ фэшІыгъэнэу, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзагъэхэм яюфышю общественнэ транспорткы юфшапым нэсынхэм ыкІи ядэжь къэкІожьынхэм пае пкІэу

атырэм къафягъэгъэзэжьыгъэным фэшІ компенсациехэр къазэраратырэ ШІыкІэм ия 3.3-рэ пункт хэт гущыləy «билетыпкlэр» зыфиюрэр гущыlэхэу «кlyaпкlэм ехьылІэгъэ справкэхэр» зыфиІохэрэмкІэ зэблэхъугъэнэу

2. Мы унашъор зэрагъэцакІэрэм гъунэ лъысфынэу сшъхьэкІэ зыфэсэгъазэ.

Министрэу МЭРЭТЫКЪО Рустем

къ. Мыекъуапэ,

жъоныгъуакІэм и 21-рэ, 2014-рэ илъэс

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзы-

гъэкІырэр:

ИСКУССТВЭМ ЩЫЦІЭРЫІОХЭР

ТыпфэгушІо, Сусан!

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо ансамблэу «Исльамыем» иорэдыlоу, Адыгеим инароднэ артисткэў Хьокіо Сусанэ «Урысыем изаслуженнэ артистк» зыфиюрэ щытхъуцюр кънфаусыгъ.

Дунэе фестивальхэм ялауреатэу, Урысыем и Правительствэ ишТухьафтын къызыфагъэшъошэгъэ ансамблэ цІэрыІоу «Исльамыер» зызэхащагьэм кьыщыублагьэу ХьокІо Сусанэ хэт. «Исльамыем» ихудожественнэ пащэу, Урысыем инароднэ артистэу, композиторэу Нэхэе Асльан ансамблэм пае зэригьэфэрэ мэкьамэхэр ХьокІо Сусанэ тельытагьэу ытхыхэу бэрэ кыхэкій.

Аскэр эстрадэ орэдэу ыусыхэрэр, нэмыкІхэри къеlох. Арэу щытми, артисткэ ціэрыіом ире- джэгунхэу Лондон ыкіи Шъачэ ащыкіуапертуар анахьэу зыфэгъэхьыгъэр ижъырэ гъэхэм, фэшъхьафхэм Хъокlo Сусанэ ымакъэ

С. ХъуакІом композиторэу Гъонэжьыкъо адыгэ орэдхэу «Ислъамыем» къыІохэрэр арых. Тыркуем, Израиль, Москва, Олимпиадэ

ащыжъынчыгь. «ЩырытІым», «Гощэгьэгьым игъыбз», нэмыкІхэри Сусанэ мэкъэ Іэтыгъэкіэ къызыхидзэхэкіэ дунаир къызэпигъэджэжьырэм фэд.

— Тиадыгэ къуаджэхэм, Налщык, Краснодар, Щэрджэскъалэ, нэмыкІхэм дахэу къащытпэгъокІых, тилъэпкъ мэкъамэхэмрэ орэдхэмрэ ашІогьэшІэгьоных, — къеІуатэ ХъокІо Сусанэ. — Композиторэу Нэхэе Аслъан тыфэраз. Адыгэ орэдхэм псэ къапегъэкІэжьы. Сезыгъэджагъэхэм «тхьашъуегъэпсэу» ясюжьы сшюигъу.

Лъэпкъ орэдхэм тамэ язытырэ артистхэу «Ислъамыем» хэтхэр, лъэпкъ искусствэр зыгъэльапІэхэрэр ХьокІо Сусанэ тыгъуасэ къыфэгушІуагъэх, щытхъуцІэу къыфаусыгьэм хигьэхьонэу фэльэlуагьэх. Нэхэе Аслъан, Нэпсэу Нихьад, Лъэцэр Адам къызэраІуагъэу, ХъокІо Сусанэ Урысыем, адыгэу дунаим тетхэм, лъэпкъ искусствэр зыгъэлъапlэхэрэм орэд къафеlo.

Опсэу, Сусан! Уинасып зыдэплъэгъужьэу Тхьэм бэрэ ущегъаl.

Сурэтым итыр: Урысыем изаслуженнэ артисткэу, Адыгеим инароднэ артисткэу Хъокіо Сусан.

КУЛЬТУРЭМ И ИЛЪЭС МАКІО

Симферополь зыфагъэхьазыры

Музыкальнэ искусствэмрэ ныдэльфыбзэмрэ зэрэзэпхыгьэхэр концертхэм, пчыхьэзэхахьэхэм дэгьоу кьащэльагьо.

Культурэм и Ильэс льэпкьхэр зэфещэх, щыІэныгьэ гьогоу къакlугъэм фызэплъэкlыжьых, апэкlэ зэрэльык отэщтхэм зэдегупшысэх.

— Славян тхыбзэмрэ культурэмрэ я Мафэу Мыекъуапэ щызэхэтщагъэм нэбгырэ 400 фэдизмэ орэд къыщаІуагъ, elo Адыгэ Республикэм культурэмкІэ и Министерствэ иотдел ипащэу, Адыгеим культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэу, мэфэкІ концертым ихудожественнэ пащэу Шэуджэн Бэлэ. — Зэхахьэм ирежиссерэу Роман Корчагэ, концертым идиректорэу Бэстэ Азмэт, сценариер зытхыгъэ Елена Осаковскаям, концертыр зезыщэгъэ артистхэу Оксана Светловамрэ Олег Ковалевым-

рэ, нэмыкіхэу зэхэщэн ІофыгьохэмкІэ ІэпыІэгьу къытфэхъугъэхэм тафэраз.

Славян тхыбзэмрэ культурэмрэ яхьылІэгъэ концертэу Мыекъуапэ щызэхащагъэм, Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкІуагъэхэм якъызэlухын фэгъэхьыгъэ зэхахьэм Мыекъуапэ искусствэхэмкІэ икІэлэцІыкІу еджапІзу N 1-м зыщызыгъасэхэрэр хэлэжьагъэх. Ахэр Урысыем ихор хэхыгъэ хэтыхэу Олимпиадэм щытлъэгъугъэх.

Олимпиадэ ыкІи Паралимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкІуагъэхэм

якультурнэ программэ Адыгеир зэрэхэлэжьагъэм ехьылІэгъэ къэгъэлъэгъонэу тиреспубликэ и Лъэпкъ музей къыщызэІуахыгъэм ти Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан хэлэжьагъ. Мыекъуапэ искусствэхэмкіэ икіэлэціыкіу еджапІэ иеджакІохэу Олимпиадэм щы агъэхэм музеим орэдхэр къыщаlуагъэх.

Хорым хэт еджакІомэ ащыщхэр Симферополь рагъэблэгъагъэх. Елена Поповар япащэу мэкъуогъум и 9 — 16-м тиеджакІохэр Къырым щыІэщтых, культурэм и Илъэс фэгъэхьыгъэ Іофтхьабзэхэу славян тхыбзэм, искусствэм, мамыр псэукІэм игъэпытэн афэгъэхыгъэхэм Адыгеим ыцІэкІэ ахэлэжьэщтых.

Сурэтым итхэр: Олимпиадэ джэгунхэм ахэлэжьагьэхэу Къырым кіощтхэм ащыщхэр.

ЛЪЭПКЪ ШІЭЖЬЫМРЭ ПІУНЫГЪЭМРЭ

Ижъырэ адыгэ орэдхэм якьэІуакІэ, тильэпкь музыкальнэ Іэмэ-псымэхэм зафэзыгьасэ зышюигьохэм апае Мыекъуапэ еджапІэ къыщызэlyaxы́гъ. Тиреспубликэ иобщественнэ движениеу бэрэсэкшхо кьэс егьэджэн зэГукІэгъухэр щэкІох.

Шъукъеблагъэх хьакІэщым

«Адыгэ Хасэр» зычІэт унэм дожественнэ пащэу ГъукІэ Замудин Іофым кІэщакІо фэхъугъ. ІэкІыб хэгьэгухэм къарыкІыжьырэ

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Орэдыlo купэу «Жъыум» иху- тилъэпкъэгъухэм адыгабзэр зымышізу ахэтыр макіэп. Шыкіэпщынэм, къамылым, нэмыкі музыкальнэ Іэмэ-псымэхэр зэрэбгъэфедэщтхэм республикэм къыщыхъугъэхэри ащыгъуазэхэп.

> ТиныбжьыкІэхэр тыубыхэу, щык агъэу афэтлъэгъурэр къэтІуатэу икъущтба уахътэу дгъэкlyaгъэр? — elo Гъукlэ Замудин. — Тэ, нахьыжъхэм, щысэ ядгъэлъэгъун, зылъытщэнхэ фае.

> Замудин июрэ ишіэрэ зэтекІыхэрэп. Адыгэ Хасэм ныбжь зэфэшъхьаф зиlэхэр къырегъэблагъэх, адэгущыІэ. Бэгъушъэ Адам, Болэкъо Аслъан, Къуижъ Къэплъан, Нэгъуцу Аслъан, нэмыкІхэри З. ГъукІэм ІэпыІэгъу къыфэхъух, егъэджэн зэхахьэхэм ахэлажьэх. А. Болэкъор дахэу къэшъо, ныбжьыкІэхэм тарихъ къэбархэр къафејуатэх.

Шъхьэбэцэ Марин, Шэуджэн Гупсэ, Нэгъой Заур хьакІэщ орэдхэр къаlох. Гъогьо Дамиррэ ЛІышэ Гушъаорэ кІэлэеджакІох, митшосхества зэрэхагъэхъощтым пылъых. Д. Гъуагъом шыкІэпщынэр егъэбзэрабзэ. Г. ЛІышэм ижъырэ адыгэ орэдхэр къеlox.

— Адыгэ Хасэм щызэхащэгъэ егъэджэныр тшІогъэшІэгъон, къаІуатэ Гъогъо Дамиррэ ЛІышэ Гушъаорэ. — Тиныбджэгъухэм къэбарыр къафэтэІуатэ, ахэри Адыгэ Хасэм къэкІощтхэу тэгугъэ.

— Тарихъэу къэткІугъэр тиорэдыжъхэм ахэлъ, — къеlуатэ Адыгэ Хасэм итхьаматэу Бэгъушъэ Адам. — Адыгэ хьакІэщхэм махьанэ упагьэр къэтэ в нажым. ЗэхэщэкІо дэгъухэр тиІэхэшъ, тиюф зэрэлъыкютэщтым сицыхьэ телъ.

Бэрэскэшхо къэс пчыхьэм сыхьатыр 5-м егъэджэн зэхахьэхэр Адыгэ Хасэм щаублэх. ПкІэ хэмыльэу зэкІэми зыщагьэсэн алъэкІыщт. Шъукъеблагъэх, лъэпкъ искусствэр зыгъэлъапІэ-

Сурэтыр зэхахьэм къыщытырахыгъ.

Адыгэ Республи-

кэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

> Редакциер зыдэщыІэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаІэм

иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр: Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр,

> Пчъагъэр 4000 Индексхэр 52161 52162

Зак. 1572

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр

МэщлІэкъо Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр НэпшІэкъуй 3ayp